

INRICHTINGSPLAN VELUWERANDMEREN

Schakel tussen strategie en uitvoering

Florian Brughes, Noordeinde. Winnaar Ielienwedstrijd IIVR 2001.

COLOFON

Uitgave

BOVAR-IIVR

juni 2001

Vormgeving en druk

Myra Goudappel

PlantijnCasparie Almere

Fotomateriaal

Wierd Massink

Willem Kolvoort

Wil Meinderts

Wim Klomp

Topografische ondergronden

Topografische Dienst Emmen

Oplage

3000

Informatie

Projectbureau IIVR

Postbus 600

8200 AP Lelystad

T 0800 - 0230160

F 0320 - 234300

E iivr@waterland.net

I www.waterland.net/iivr

ISBN 90 369 1277 6

INRICHTINGSPLAN VELUWERANDMEREN

Schakel tussen strategie en uitvoering

606556 6620

WOORD VOORAF

In 1956 zijn de eerste Veluwerandmeren ontstaan na aanleg van oostelijk en zuidelijk Flevoland. In eerste instantie waren de meren bedoeld voor de waterhuishouding van de Veluwe. Tot pakweg 1968 was het water glashelder. Kort daarna veranderde het vrij plotseling in 'groene soep'. Belangrijkste oorzaak was een steeds sterkere toevoer van fosfaat en stikstof vanuit huishoudens en de landbouw. De snel veranderende waterkwaliteit van de Veluwerandmeren was onderwerp van gesprek tijdens een politiek-bestuurlijke paneldiscussie over water op 17 september 1969. Toen werd de vraag gesteld of *'de ontoelaatbare verontreiniging van het Veluwemeer technisch en bestuursrechtelijk te bestrijden is'*. Eén van de panelleden antwoordde door te stellen dat *'de noodzakelijke zuiveringsmaatregelen ter plaatse nog niet in alle opzichten zijn genomen'*. Een ander panellid reageerde daarop met de uitspraak dat *'bij de bestrijding van de verontreiniging van het Veluwemeer het gebrek aan opvoeding van het publiek, alsmede de diepte en het doorstromingsvermogen van het meer belangrijke factoren zijn'*. Ruim 10 jaar is met allerlei technische maatregelen gewerkt aan terugkeer van het heldere water. Rond 1992 begon de strijd tegen overmatige algengroei vruchten af te werpen. De situatie van weleer leek terug te keren. Maar met één groot verschil: het aantal gebruikers van de meren was fors toegenomen. Steeds meer mensen met steeds meer wensen kwamen op het gebied af. De verschillende overheden maakten separate plannen om hiermee om te gaan. De vele plannen werkten echter niet uit zoals beoogd.

Als antwoord hierop is in 1996 gestart met het project Integrale Inrichting VeluweRandmeren (IIVR). Liefst 19 overheden en vrijwel evenzoveel belangenorganisaties sloegen de handen ineen en besloten in overleg met de dagelijkse gebruikers van de meren één plan op te stellen. Honderden burgers hebben hun stem laten horen en hebben ideeën aangereikt. Die ideeën zijn verwerkt in enkele strategieën, die op 11 november 1999 zijn voorgelegd aan de stuurgroep BOVAR-IIVR. Zij hebben toen groen licht gegeven voor nadere uitwerking van de strategie Groene Vangrail Plus. Hiermee spraken zij de wens uit tot behoud van de multifunctionaliteit van de meren, waarbij een uitgekiende zonering een goede basis vormt voor verdere ontwikkeling van zowel natuur als recreatie. De tijd tussen 11 november 1999 en vandaag is hard gewerkt aan uitwerking van de vele ideeën. Het resultaat is een concreet inrichtingsplan dat tussen nu en pakweg 2010 kan worden gerealiseerd. Alle overheden en belangenorganisaties, die zo nu en dan water bij de wijn hebben moeten doen, staan nu gezamenlijk achter dit ene gemeenschappelijke plan. Mijns inziens is hiermee een enorme stap voorwaarts gezet in het omgaan met water en ruimte, én met elkaar.

Tijdens het planproces leek het plan soms een eindstation, maar het is duidelijk dat het niet meer en niet minder is dan een goede basis om te realiseren wat wij samen willen en goed hebben doordacht. Ook de tijd tussen nu en 2010 staat niet stil. Nog niet te voorziene ontwikkelingen komen op ons af en nieuwe ideeën borrelen op. Om daarvoor onze ogen niet te sluiten wordt ook het realisatietraject een levend proces. De stuurgroep zal zich met regelmaat buigen over nieuwe initiatieven en bezien of deze inpasbaar zijn en stroken met de te realiseren doelen achter dit inrichtingsplan. Zo kan een initiatief met argumenten tegemoet worden getreden. Op deze wijze hopen wij te kunnen blijven rekenen op enthousiaste medewerking door bewoners van het gebied en op respect voor ons gezamenlijk erfgoed: de Veluwerandmeren.

Floris Plate, voorzitter stuurgroep BOVAR-IIVR

SAMENVATTING

Helder water plotseling gifgroen

Het is 1956. Op enkele kilometers afstand van de voormalige Zuiderzeekust wordt de laatste hand gelegd aan de drooglegging van de Flevopolders. Eens een dynamisch getijdegebied, nu een enorm oppervlak nieuw land achter een lint van ondiepe meren. Tussen Kampen en Nijkerk liggen de meren aan de rand van de Veluwe: de Veluwerandmeren. Van noord naar zuid: het Drontermeer, het Veluwemeer, het Wolderwijd en het Nuldernauw. Direct na aanleg van de meren is het water kristalhelder. De eerste jaren blijft dat zo, ondanks lozingen van rioolwater en aanvoer van overtollige meststoffen vanuit landbouwpercelen.

Geleidelijk komt er steeds meer fosfaat en stikstof in de meren. Uiteindelijk zitten er zoveel voedingsstoffen in water en bodem dat (giftige) algen de overhand krijgen, die vervolgens waterplanten in de schaduw zetten. Waterplanten sterven af en de dieren die ertussen leven verdwijnen.

Aan het einde van de jaren zestig is het gedaan met het heldere water. De Veluwerandmeren doen denken aan vegetarische erwtensoep. Deskundigen spreken van overmatige algengroei, zwemmers klagen over jeuk en ondernemers zien badgasten juist in warme perioden uitwijken naar elders.

Succesvolle strijd tegen groen laken

Het is 1970. Het blauwe goud van de meren verliest zijn glans en lijkt klatergoud te zijn geweest. De regio staat voor een forse opgave: terugkeer van het heldere water. De waterbeheerders gaan met vereende krachten aan de slag. Lozingen van huishoudelijk afvalwater worden aangepakt door aanleg of uitbreiding van rioolwaterzuiveringsinrichtingen (rwzi's). Vooruitlopend op landelijk beleid krijgen de rwzi's Elburg en Harderwijk voorzieningen waarmee meer fosfaat uit rioolwater wordt gehaald, voordat het wordt geloosd op het open water. Verder worden de meren doorgespoeld met schoon water, dat in de Flevopolders als kwel aan het oppervlak komt. Beide inspanningen zijn weliswaar van belang, maar werpen vooralsnog geen zichtbaar resultaat af.

Het water blijft troebel en zorgt lokaal voor onfrisse en naar rotting riekende stranden. Betrokken overheden slaan de handen ineen en roepen het platform BOVAR in het leven. BOVAR staat voor Bestrijding Overmatige Algengroei Randmeren. Onder de vlag van dit platform worden aanvullende maatregelen uitgevoerd. De frequentie van overstortingen van rioolstelsels wordt teruggebracht, de aanvoer van meststoffen uit landbouwgebieden wordt aangepakt en bodemwoelende vissen worden massaal afgevangen. Na jaren van inspanning wordt het water halverwege de jaren negentig eindelijk weer helder. Het groene laken, dat twintig jaar over de meren was uitgespannen, begint scheuren te vertonen.

Waar weer licht doordringt tot op de bodem keren de waterplanten terug. Zij nemen voedingsstoffen op uit het water en houden het bodemslib vast, waardoor het proces van troebel naar helder in een versnelling komt. Waterplanten vormen ook de gedekte tafel voor watervogels en zijn in dit licht essentieel voor de ecologische verbinding tussen de Utrechts-Hollandse Vechtplassen en de Overijsselse Wieden en Weerribben. Het gebied is niet alleen aantrekkelijk voor watervogels. Ook het aantal mensen dat aan of nabij de meren woont is inmiddels fors toegenomen. Velen van hen maken plannen voor het gebruik van de meren. Voor de beleving van natuur, recreatie, scheepvaart, visserij, zandwinning, etcetera.

Levendige dialoog over water en ruimte

Het is 1996. Het heldere water met uitgestrekte stranden trekt steeds meer mensen aan. Uit de regio, uit Nederland en uit het buitenland. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen maken plannen om dat in goede banen te leiden. Helaas werken de plannen niet uit zoals beoogd. Wat mist is samenhang in inrichting en gebruik van het gebied als geheel. Een duurzame ontwikkeling van dit nog jonge gebied, in het hart van het steeds drukker wordende Nederland, vraagt een waterkwaliteit en een ruimteverdeling die tegen een stootje kunnen. Medio jaren tachtig is dit al geconstateerd door de CIBRIJ¹, maar het toen opgestelde integrale beleidsplan voor de randmeren werkte onvoldoende door in de daadwerkelijke inrichting van het gebied. Om te komen tot een plan dat wel op uitvoering kan rekenen, starten negentien overheden in BOVAR-kader een gezamenlijk planproces. Naast de overheden zijn vooral bewoners, belangenorganisaties en bedrijven betrokken bij het opstellen van het plan. Met enthousiasme benoemen zij tijdens uiteenlopende werksessies hun plus- en knelpunten en reiken ideeën, suggesties en oplossingen aan voor verhoging van de ruimtelijke kwaliteit. Bestuurders zijn tijdens de werksessies zelf getuige van wat er leeft in het gebied of vernemen het via krantenberichten of rapportages die erover verschijnen.

De nieuwsbrief over het planproces IIVR (Integrale Inrichting VeluweRandmeren) is een goed gelezen blad onder een gestaag groeiende schare lezers. Vele honderden belangstellenden en belanghebbenden zijn met elkaar in dialoog over de toekomst van hun water, stranden, natuur, recreatie en bedrijvigheid. Ideeën en argumenten gaan over en weer. Soms staan belangen lijnrecht tegenover elkaar, soms ook zijn combinaties mogelijk waardoor meer belangen tegelijkertijd kunnen worden bediend. Eén ding staat vast: de toekomst van de Veluwerandmeren leeft bij bewoners.

Na wikken en wegen kiezen bestuurders voor de strategie 'Groene Vangrail Plus', een ambitieuze strategie gericht op versterking van zowel natuur als recreatie. De strategie wordt uitgewerkt tot een inrichtingsplan.

Startschot uitvoering Inrichtingsplan Veluwerandmeren

Het is 2001. Negentien overheden presenteren een gezamenlijk inrichtingsplan voor de Veluwerandmeren. Het plan heeft weliswaar geen wettelijke status, maar door ondertekening van een convenant geven betrokken overheden te kennen het plan uit te willen voeren. Hiervoor leggen zij in totaal een bedrag van € 39.000.000 op tafel. In het plan staan zesendertig maatregelen, variërend van een 'ecolint' tussen Elburg en Harderwijk en een ononderbroken fietspad om de randmeren tot verdieping van delen van het Wolderwijd en een natuureiland in het Nuldernauw. Deze maatregelen zijn geplaatst in de bestaande inrichting van het gebied en sluiten aan op reeds lopende projecten. Te denken valt aan de Delta Schuitenbeek, de Natte As, Waterfront Harderwijk en Sluis Lovink. De mogelijkheden van het gebied komen met uitvoering van de maatregelen goed tot hun recht.

Overheden beogen met het inrichtingsplan een goede balans tussen natuur, recreatie en andere functies. Bewoners herkennen zich in het plan, mede doordat zij er zelf aan hebben bijgedragen. Het plan is meer dan een verzameling van goed op elkaar afgestemde maatregelen. Het is ook een toetssteen voor nieuwe ontwikkelingen, die nog niet zijn te voorzien maar zich vrijwel zeker zullen voordoen. De tijd in zo'n dynamisch gebied is immers niet stil te zetten. Nieuwe ontwikkelingen passen wel of niet binnen het gedachtegoed van het plan. De uitdaging ligt in het vasthouden van het gezamenlijke toekomstbeeld, het openstaan voor ontwikkelingen die tot

1 CIBRIJ: Commissie Integraal Beleidsplan Randmeren IJsselmeerpolders

verdere versterking leiden en het durven afwijzen van ontwikkelingen die de ruimtelijke structuur verzwakken.

Veluwerandmeren gouden waterlinie in Noordwest-Europa

Het is 2010. In het Veluwemeer worden de laatste stukjes verdiept. Het is de kroon op het werk in het kader van het inrichtingsplan. Het resultaat mag er zijn. Het water is beslist niet minder helder dan in 2000, ondanks de groei van het aantal bewoners van het gebied en alle werkzaamheden in en om het water. Zeker tijdens verdiepingen voor de vaargeul en de watersport is voortdurend gelet op effecten op de groei van waterplanten. Soms heeft dat tot wijziging van de gedachte uitvoering geleid. Dergelijk maatwerk is nodig met het oog op behoud van de uitgekiende balans tussen natuur en recreatie.

De kwaliteit van het water dat vanuit de rwzi Harderwijk op de randmeren wordt uitgeslagen is ronduit goed te noemen. Weinig rwzi's die beter presteren. De natuur in het gebied vormt een belangrijke schakel binnen de ecologische hoofdstructuur. Robuuste verbindingen tussen water en land over zowel de lengte van de oevers als tussen het oude en het nieuwe land missen hun uitwerking niet. Snoeken zetten in het prille voorjaar massaal hun eieren af in ondiepe overgangen tussen water en land, watersnippen zoeken driftig naar wormen nabij beekmondingen aan de Gelderse oever en met een beetje geluk is een roerdomp te horen of het werk van bevers te zien. Verwondering en avontuur uit de tijd van de Zuiderzee zijn, zij het in een andere vorm, weer terug.

Tussen de natuur is op bepaalde plaatsen volop ruimte voor watersport. Verdiepingen in het Wolderwijd hebben het gebied inmiddels op de watersportkaart van Europa gezet.

In het Drontermeer worden gedurende de zomermaanden regelmatig Nederlandse kano-kampioenschappen gehouden. Aan de kust van Flevoland is Bremerberg omgetoverd tot een sfeervolle boulevard, die goed aansluit op de recreatiegebieden van Dronten. Voor de kust van Zeewolde liggen aantrekkelijke stranden. Op warme dagen zijn het trekpleisters voor bewoners van het omliggende gebied. Op een eiland voor de kust is het goed toeven in een restaurant, met uitzicht op de zeilboten die schitteren in de zon.

Aan de kust van Gelderland ligt het accent meer op natuur, landschap en cultuurhistorie als decor voor menselijk handelen. Deze voormalige Zuiderzeekust biedt mensen hier een unieke combinatie van. Fiets- en wandelpaden liggen zodanig in het veld dat recreanten nagenoeg niet van invloed zijn op water- en weidevogels. Vanaf enkele observatiepunten zijn de imposante groepen kleine zwanen, tafeleenden en knobbelswanen goed te zien. Enkele campings maken het mogelijk dagelijkse beslommeringen af te wisselen met het ervaren van schaarse rust en ruimte.

In één zin samengevat: de Veluwerandmeren bieden voor elk wat wils, maar alles kan beslist niet overal.

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Samenvatting	5
1 Inleiding	11
2 Doelen voor 2010	15
3 Inrichtingsmaatregelen	21
4 Beheer, onderhoud, handhaving	35
5 Uitvoeringsorganisatie	39
6 Financiering	43
7 Communicatie	49
Referenties	53
Bijlagen	
1 Begrippenlijst	56
2 Relaties tussen bouwstenen, maatregelen en pakketten	58
3 Kostenraming	59
4 Baten en lasten van IIVR per participerende overheid	62
5 Faalfactoren	64
6 Lopende projecten buiten IIVR	65
7 Ecologische effecten	70
8 Maatregelen Inrichtingsplan Veluwerandmeren	81

1 INLEIDING

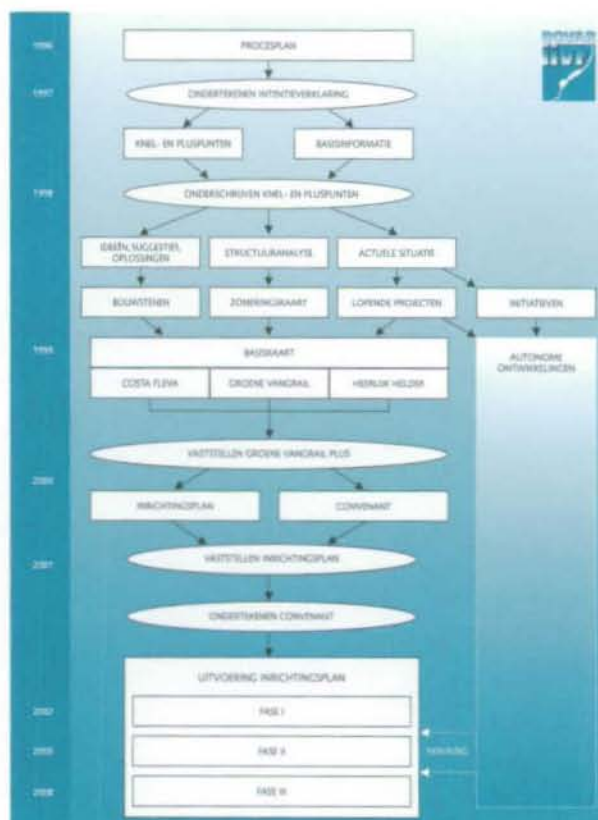
Groene Vangrail Plus

De eerste fasen van het op dit inrichtingsplan gerichte planproces, zoals beschreven in de IIVR-rapportage Strategieën in Woord en Beeld, hebben geresulteerd in drie strategieën: Costa Fleva, Groene Vangrail en Heerlijk Helder (zie afbeelding 1). Op 11 november 1999 heeft de stuurgroep BOVAR-IIVR een voorkeur uitgesproken voor de strategie Groene Vangrail. Ten opzichte van de rapportage Strategieën in Woord en Beeld is wel een aantal wijzigingen aangebracht. Zo zijn enkele bouwstenen vervallen en zijn andere bouwstenen, afkomstig uit de strategieën Costa Fleva en Heerlijk Helder, toegevoegd. Met deze wijzigingen is de strategie Groene Vangrail Plus ontstaan. Als belangrijkste argument voor deze voorkeur wees de stuurgroep unaniem op de evenwichtige ontwikkeling van natuur en recreatie. De binnen IIVR uitgewerkte zonering kan zorgen voor het aanboren van nog onbenutte potenties voor beide gebruiksvormen. De stuurgroep wees in dit verband wel uitdrukkelijk op het belang van beheer, onderhoud en handhaving in relatie tot de uitvoering van inrichtingsmaatregelen. Om te komen tot het beoogde kwaliteitsniveau zijn deze activiteiten onlosmakelijk met elkaar verbonden. Met het uitspreken van de voorkeur heeft de stuurgroep de initiatiefgroep IIVR formeel opdracht gegeven de bouwstenen binnen Groene Vangrail Plus uit te werken tot concrete maatregelen. Om hiertoe te komen zijn werksessies georganiseerd rondom clusters van bouwstenen. Deelnemers waren de bij IIVR betrokken overheden en belangenorganisaties alsook aanvullende belanghebbenden, belangstellenden en personen met specialistische kennis. Alle bouwstenen zijn zo vanuit een breed perspectief nogmaals tegen het licht gehouden. Nut en noodzaak alsook doelen, eisen en randvoorwaarden van separate bouwstenen zijn scherper in het vizier gekomen. Ook is ruimschoots aandacht besteed aan de samenhang met andere bouwstenen en de inpasbaarheid binnen het betreffende deel van de Veluwe randmeren.

Deze beschouwing heeft in een aantal gevallen geleid tot het wegvallen van bouwstenen dan wel het herdefiniëren ervan in het kader van een (andere) maatregel. Om deze reden is het aantal maatregelen kleiner dan het aantal bouwstenen.

Afbeelding 1

Chronologisch overzicht van producten en bestuurlijke activiteiten in het kader van IIVR in de periode 1996-2010.

Aansluiting bij beleid

Tijdens het planproces dat vooraf ging aan het onderhavige inrichtingsplan stond de tijd niet stil. Zowel binnen als buiten het kader van IIVR hebben zich in beleidsmatige zin belangrijke ontwikkelingen voorgedaan. Binnen het kader van IIVR gaat het om ontwikkelingen die zijn verwerkt in het plan. Buiten het kader van IIVR is een herziening in voorbereiding van de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro 1962), waardoor het rijk meer grip krijgt op realisatie van strategisch beleid. Wat dit voor de Veluwerandmeren in het bijzonder betekent is vooralsnog niet aan te geven. In de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening worden gebieden aangewezen voor versterking van de ecologische hoofdstructuur en de opvang van tijdelijk overtollig water. Wat betreft de ecologische hoofdstructuur wordt het accent op de verdere ontwikkeling van de Veluwerandmeren verder versterkt in de groene richting. Wat betreft de waterhuishouding heeft het WIN-project (WIN staat voor Waterhuishouding In het Natte hart) aangegeven dat de meerwaarde van de Veluwerandmeren voor tijdelijke waterberging gering is en vrijwel zeker niet opweegt tegen de daarmee samenhangende kosten. In het kader van de Vogelrichtlijn heeft de Nederlandse overheid de plicht speciale beschermingszones aan te wijzen voor beschermde vogels. In verband met de rijkdom aan vogels zijn de Veluwerandmeren recent integraal aangewezen als speciale beschermingszones. Tijdens het planproces voor IIVR is hier uitdrukkelijk op geanticipeerd. Aan uitbreidingen van recreatie wordt dan ook tegenwicht geboden door maatregelen ter versterking van natuurwaarden. Op deze wijze blijven natuur en recreatie in het kader van IIVR in balans.

Met het oog op financiering van realisatie van de in dit plan opgenomen maatregelen is bij de beschrijving van de maatregelen geanticipeerd op de Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid (SGB). Deze gemeenschappelijke regeling van de Ministeries van LNV, VenW en VROM maakt het de binnen IIVR participerende provincies mogelijk IIVR als gebiedsgericht project te kandideren voor aanvullende financiering door het rijk. De hieraan verbonden voorwaarden zijn betrokken bij de uitwerking van de maatregelen. Zo zijn heldere doelstellingen geformuleerd, zijn effectiviteit en consequenties aangegeven en is traceerbaar wie wat en wanneer in uitvoering brengt. Om in aanmerking te komen voor Europese subsidies gelden vergelijkbare voorwaarden voor de omschrijving van de gedachte maatregelen.

Status van het inrichtingsplan

Het inrichtingsplan als zodanig heeft geen wettelijke status. Met ondertekening van het convenant geven de betrokken overheden wel te kennen achter de inhoud van het plan te staan. Daarmee is het aannemelijk dat de inhoud en de strekking van het plan gaandeweg worden verankerd in de verschillende wettelijke kaders. Te denken valt aan rijksnota's, streek- en omgevingsplannen, waterbeheersplannen en bestemmingsplannen. Op deze indirecte wijze krijgen de maatregelen toch een wettelijke status. Los van deze status is het convenant op te vatten als het startsein voor een gezamenlijke uitwerking en in enkele gevallen ook uitbreiding van bestaand beleid en vanzelfsprekend de realisatie van de in het plan opgenomen maatregelen.

Opbouw van het inrichtingsplan

- Hoofdstuk 1* voorziet in een algemene inleiding op de inhoud en de opzet van dit plan. De inhoud is gebaseerd op de keuze van een strategie door de stuurgroep BOVAR-IIVR alsook op de door hen geformuleerde opdracht aan de initiatiefgroep IIVR. Het planproces dat daaraan is voorafgegaan is beschreven in de IIVR-rapportage Strategieën in Woord en Beeld.
- Hoofdstuk 2* voorziet in een omschrijving van de algemene doelen van IIVR voor het richtjaar 2010. Op hoofdlijnen is aangegeven wat met IIVR wordt beoogd en waarop de maatregelen zijn gericht.
- Hoofdstuk 3* presenteert de inrichtingsmaatregelen in samenhang tot elkaar en tot de locatie waar realisatie is gedacht. Deze beschrijving is gebaseerd op de inhoud van alle zogeheten 'fact-sheets', die per maatregel zijn opgenomen in bijlage 8. Naast de beschrijving van de maatregelen is voorzien in een helder overzicht van alle inrichtingsmaatregelen, de kosten van realisatie en jaarlijkse kosten en de benodigde menskracht.
- Hoofdstuk 4* beschrijft de actuele situatie van beheer, onderhoud en handhaving alsook daaruit voortkomende en binnen IIVR ingebrachte punten van aandacht. Voor behoud van de met inrichtingsmaatregelen te bereiken kwaliteiten zijn adequaat beheer, onderhoud en handhaving van groot belang.
- Hoofdstuk 5* gaat in op de uitvoeringsorganisatie, nodig voor een slagvaardige realisatie van de in het plan opgenomen maatregelen. In het hoofdstuk zijn de organisatiestructuur en onderlinge posities van uiteenlopende groepen concreet benoemd.
- Hoofdstuk 6* geeft een overzicht van de kosten die uitvoering van het plan met zich meebrengt. Verder is ingegaan op de financieringsstructuur en op de bijdragen van de verschillende overheden.
- Hoofdstuk 7* gaat in op communicatie tussen overheden, belangenorganisaties en burgers. Ondanks het interactieve karakter van het planproces, waarin open is gecommuniceerd met belanghebbenden en belangstellenden in het gebied, zal uitvoering van het plan immers niet voor iedereen bekend zijn of juist tijdens de uitvoering belangstelling wekken.
- Bijlagen 1-8* voorzien in aanvullingen op en onderbouwingen van de hoofdtekst.

Duurzame inrichting

Hoofddoel van IIVR is een duurzame inrichting van de Veluwerandmeren en directe omgeving. Duurzaam betekent dat de fysieke ruimte tegen een stootje kan en dat mensen gepast gebruik kunnen maken van het gebied, bijvoorbeeld voor hun broodwinning of om te recreëren. Een duurzame inrichting vraagt een heldere zonering van kwetsbare en minder kwetsbare gebruiksvormen. Dit op basis van planmatig onderzoek en expliciete politieke keuzen en niet op basis van spontane voorstellen voor delen van het gebied, zonder daarbij de ruimtelijke context van het geheel te betrekken. Verder vraagt een duurzame inrichting beantwoording aan uiteenlopende behoeften van steeds meer mensen op plaatsen waar het gebruik is in te passen binnen de eisen vanuit water, milieu, natuur, cultuurhistorie en landschap. Met het oog hierop worden de in dit inrichtingsplan opgenomen maatregelen, die vooral zijn gericht op evenwichtige versterking van natuur en recreatie, tussen 2002 en 2010 uitgevoerd. De verwachte effecten van de afzonderlijke maatregelen zijn in concrete termen aangegeven in dit plan. In het gebied is vooral water een bepalende factor. De kwaliteit ervan wordt belangrijk gevonden door vrijwel alle gebruikers. Tegelijkertijd zijn de meeste gebruiksvormen niet bevorderlijk voor de waterkwaliteit. Het vinden van een balans tussen behoud van de relatief goede waterkwaliteit en intensivering van het gebruik, was de grote uitdaging tijdens het planproces en blijft ook een belangrijke uitdaging tijdens de uitvoering van IIVR. In technische termen uitgedrukt gaat het er om dat de concentratie fosfaat -als jaargemiddelde voor de vier meren- bij voorkeur lager is dan 0,10 milligram per liter. Bij een hogere concentratie neemt de kans op overmatige algengroei sterk toe, waardoor de voor de waterkwaliteit zo belangrijke kranswieren zullen afsterven en het heldere water weer troebel wordt. En dat kan na alle inspanningen van de afgelopen decennia niet de bedoeling zijn. Daarnaast geldt dat de Veluwerandmeren geschikt blijven voor de opvang van afstromend grondwater uit het Veluwemassief.

Kwaliteit door samenhang

De Veluwerandmeren zijn op een cruciaal punt in de ontwikkeling aanbeland. Zonder respect voor het gebied als geheel, is de kans groot dat de toekomstige identiteit slechts wordt ontleend aan de opvang van activiteiten die elders niet te realiseren zijn. Zo kan het zich ontwikkelen tot een oord voor uitspanningen van recreanten die in Almere, Amsterdam en Utrecht tegen grenzen aanlopen. Dit is niet het wenkende perspectief dat door vrijwel alle deelnemers van de werksessies alsook bestuurders van de negentien overheden is geschetst. Zij zien de Veluwerandmeren als een gebied met een eigen identiteit. Eén uitgestrekt gebied waar rust, weidsheid en bedrijvigheid naast elkaar bestaan en waar hoge kwaliteit wordt bereikt door een uitgekende samenhang van inrichting en gebruik. IIVR is geënt op alles wat er nu is, de actuele situatie. Daarnaast op alle lopende projecten die weliswaar in verschillende fasen verkeren maar binnen enkele jaren (vrijwel) zeker worden uitgevoerd. De uitvoering van lopende projecten valt formeel buiten het kader van IIVR maar IIVR-participanten denken vanuit de integrale kennis van het gebied wel mee met de voor uitvoering verantwoordelijke overheden. Dit met het oog op kansen voor versterking door en van maatregelen die in het kader van IIVR zijn ontwikkeld. Met dezelfde bril op worden eventueel toekomstige initiatieven tegemoet getreden, die nu nog niet zijn te voorzien. De binnen IIVR participerende overheden staan hiermee gezamenlijk voor enerzijds realisatie van de maatregelen zoals beschreven in dit inrichtingsplan en anderzijds het aansturen op zoveel mogelijk samenhang in de verdere ontwikkeling van het gebied. Met

andere woorden: nu en in de toekomst zijn zowel de bomen als het bos van belang en wordt van personen en organisaties verwacht dat zij oog hebben voor zowel details als het geheel. Jaarlijks worden in een evaluatierapportage de voortgang van de uitvoering van separate maatregelen én van de ontwikkeling van het gebied als geheel op inzichtelijke wijze in beeld gebracht. Hiermee kan voortijdig worden gesignaleerd of koerswijzigingen dan wel extra inspanningen noodzakelijk zijn.

Duurzaam gebruik

Ook al zijn het planproces en de uitvoering met de grootste zorg doorlopen, daarmee is nog geen duurzaam gebruik gegarandeerd. Dat is vooral een zaak van beheer, onderhoud en handhaving. Tijdens het planproces is hierop geanticipeerd door bijvoorbeeld nieuw aan te leggen trekkershutten te positioneren in of aan bestaande kampeerterreinen, ondiepe zones met uitbundige groei van waterplanten te bestempelen als natuurzones, een uitkijktoren robuust te ontwerpen en een informatiecentrum in te richten om het bewustzijn van aanwezige waarden en geldende normen bij het publiek te vergroten. Dit laatste appelleert aan de mentaliteit van gebruikers, die uiteindelijk bepalend is voor de toekomst van de Veluwerandmeren. Vanaf de start van de uitvoering van IIVR, een moment dat is te beschouwen als overgang naar een nieuwe levensfase van het gebied, vraagt informeren van gebruikers zowel van het samenwerkingsverband IIVR als van de separate participerende overheden expliciete aandacht. Het uiteindelijke doel is het creëren van een aantrekkelijk gebied met eigen waarden, waarvan de kwaliteit tegen aanvaardbare maatschappelijke kosten in stand kan worden gehouden.

Natuur

Natuurwaarden

Natuur is één van de belangrijkste gebruiksvormen van het gebied. De Veluwerandmeren maken deel uit van de ecologische hoofdstructuur en vormen in de lengterichting een groen lint tussen Noordwest-Overijssel en het stroomgebied van Kromme Rijn en Vecht. In de dwarsrichting vormen water en oevers van de meren een belangrijke verbinding tussen natuurgebieden op het oude land en het nieuwe land. De hoge natuurwaarden zijn voor een belangrijk deel te verklaren vanuit de relatief goede kwaliteit van het water en de rust in grote delen van het gebied. Kranswieren op de bodem van de meren vervullen een sleutelrol voor zowel de waterkwaliteit als voor enkele vogelsoorten. Zij nemen voedingsstoffen op uit het water, voorkómen opwerveling van bodemslib en zijn de gedekte tafel voor watervogels. Met het oog op het belang van waterplanten voor water en vogels wordt gestreefd naar een toename van het areaal waterplanten binnen de vier meren als geheel. Bestaande ondiepe zones (tot 90 cm onder de waterspiegel) blijven behouden als foerageerplaats voor onder meer kleine zwanen. De meren voldoen aan de norm om met recht te kunnen spreken van een 'wetland' met internationale betekenis in het kader van de RAMSAR-conventie uit 1971. Liefst acht vogelsoorten verblijven er een deel van het jaar in aantallen, die goed zijn voor meer dan 1% van de totale Noordwest-Europese populatie (meer exact in vaktermen: de West-Palearctische populatie). Het meest in het oog springen kleine zwaan (18,2%), tafeleend (10,0%), krakeend (1,9%) en knobbelzwaan (1,7%). Deze percentages zijn jaargemiddelden over 1996-1999 en gebaseerd op boottellingen door de Provincie Flevoland. Voor de natuur is het streven gericht op het versterken van verbindingen tussen (nog) verspreid liggende gebieden, zodat er weer gunstige omstandigheden ontstaan voor de otter en de kamsalamander. Verbindingen zijn te realiseren door het creëren van aaneengesloten rietmoeras langs oevers en het aanleggen van zogeheten stapstenen, bijvoorbeeld in de vorm van kleine eilanden.

Natuurbescherming

Voor de bescherming van algemene natuurwaarden van de Veluwerandmeren zijn delen van het Drontermeer en het Veluwemeer wettelijk aangewezen als natuurmonument (Natuurbeschermingswet). Voor de instandhouding van natuurlijke habitats en in het wild levende planten en dieren is de Europese Habitatrichtlijn van belang. Deze richtlijn verplicht lidstaten tot aanwijzing van speciale beschermingszones. De aan de Habitatrichtlijn gelieerde Vogelrichtlijn is bedoeld voor de bescherming van bijzondere vogelkundige waarden. Alle aangewezen of aan te wijzen speciale beschermingszones tezamen vormen binnen Europa een netwerk van natuurgebieden (NATURA 2000). In het kader van de Vogelrichtlijn zijn Drontermeer, Veluwemeer, Wolderwijd en Nuldernauw integraal aangewezen als speciale beschermingszones. De meren behoren tot de vijf gebieden binnen Nederland waarin de meeste vogels van een kwetsbare soort voorkomen, waarin minimaal 1% van de Noordwest Europese populatie voorkomt van minimaal één trekkende watervogelsoort en/of waarin op land een aangesloten gebied van minimaal 100 ha met formele natuurstatus ligt. Alle ingrepen die binnen de aangewezen speciale beschermingszones worden gedacht, moeten vooraf worden bestudeerd op mogelijk negatieve effecten voor vogels. In dergelijke gevallen dient te worden aangetoond dat sprake is van ingrepen met zwaarwegende maatschappelijke belangen, die niet elders kunnen worden gerealiseerd. Dergelijke ingrepen kunnen slechts worden uitgevoerd als de negatieve effecten voor vogels volledig worden gecompenseerd. Genoemde richtlijnen ondersteunen de doelstellingen van IIVR wat betreft de gebruiksvorm natuur. Binnen IIVR als geheel is aan (mogelijk) negatieve effecten van recreatieve maatregelen tegenwicht gegeven door maatregelen gericht op versterking van natuurwaarden. Met het oog op tussentijdse evaluaties van effecten van maatregelen op natuurwaarden wordt jaarlijks voorzien in vogeltellingen door daarvoor gekwalificeerde organisaties zoals SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogel Onderzoek Nederland). Vogels zijn in dit verband gedacht als indicatoren voor natuurwaarden in meer algemene zin.

Recreatie

Recreatievormen

Recreatie is een andere belangrijke gebruiksvorm van het Veluwerandmerengebied. In algemene zin is IIVR gericht op het benutten van de mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Dit betekent dat het streven is gericht op het selectief uitbreiden van voorzieningen en het verhogen van de kwaliteit van bestaande voorzieningen. De natuurwaarden zijn in dit verband bepalende factoren voor de relatief hoge kwaliteit van het gebied voor recreatie en toerisme. Immers het bevaren van helder water, met zicht op een groep dobberende zwanen, en slalommen tussen rijkelijk begroeide eilanden maakt het gebied zo geliefd bij watersporters. *'Een beetje watersporter is ook natuurliefhebber'*, zo klonk het tijdens de werksessies in 1997. Recreatie is een koepelnaam voor vele vormen. Voor een nadere duiding van de doelen van IIVR is hierna onderscheid gemaakt tussen waterrecreatie, verblijfsrecreatie en dagrecreatie. Voor elk van deze recreatievormen zal jaarlijks in beeld worden gebracht of en zo ja in hoeverre de met IIVR beoogde effecten worden gerealiseerd. Hiervoor worden tellingen verricht van het aantal operationale visplekken, kanosteigers, aanlegplaatsen, etc.

Waterrecreatie

Waterrecreatie staat voor recreatie op het water, waarbij gebruik wordt gemaakt van een vaartuig. Het kan gaan om motorboten, surfplanken, kano's, roeiboten, sportvisbootjes, etc. Voor het Wolderwijd en het brede deel van het Veluwemeer is het streven gericht op vergroting

van het voor recreatievaart bebakende oppervlak. Hiermee nemen vaarmogelijkheden voor zeiljachten en grotere motorboten toe, kunnen havens bereikbaar blijven of beter bereikbaar worden en kan het aantal vaardoelen worden vergroot. Tevens neemt de veiligheid op het water toe door betere scheiding tussen recreatie- en beroepsvaart. In lijn met landelijk beleid zal -zowel binnen als buiten het kader van IIVR- het aantal aanlegplaatsen worden vergroot.

Verblijfsrecreatie

Verblijfsrecreatie is een verzamelnaam voor alle vormen van recreatie die een tijdelijk verblijf impliceren. Dit kan bestaan uit het tijdelijk bewonen van caravans en tenten op kampeerplaatsen aan het water, het overnachten in vaartuigen in een haven, het voor één of meer nachten betrekken van zogeheten trekkershutten, etc. IIVR is gericht op meer variatie in het aanbod van tijdelijke verblijfsmogelijkheden. De nadruk ligt hier op 'tijdelijk'. In verband met een gerede kans op permanente bewoning worden uitbreidingen van bungalowparken of toename van het aantal plaatsen voor stacaravans, waar mogelijk, tegen gegaan. Voor circa honderd -aan de Gelderse kust van het Veluwemeer- verspreid gelegen recreatieve onderkomens die in het verleden zijn gedoogd, wordt gestreefd naar een regeling die op termijn zorgt voor een aaneengesloten oeverzone die zeer waardevol is voor vogels en die dienst kan doen als verbindende schakel tussen natuurgebieden. Voor dagrecreatie, in de vorm van bijvoorbeeld wandelen en fietsen, betekent dit een verhoging van de belevingswaarde.

Dagrecreatie

Dagrecreatie of oeverrecreatie speelt zich af op het raakvlak van land en water. Te denken valt aan sportvissen, verpozen aan stranden, wandelen en fietsen langs het water, schaatsen, etc. Het vraagt een zodanige infrastructuur dat de voor recreatie bestemde oevers daadwerkelijk te bereiken zijn. Het streven is er op gericht deze vormen van recreatie een impuls te geven, zowel kwalitatief als kwantitatief. Inherent hieraan is een goede afstemming met het ecologisch functioneren van het gebied en respect voor de daarbij behorende eisen.

Landbouw

Voor de landbouw zijn er vanuit IIVR geen specifieke doelen geformuleerd. Veranderingen die zich naar verwachting zullen voordoen hangen voornamelijk samen met lopende projecten buiten IIVR (Ruilverkaveling Harderwijk-Elburg en Herinrichting Nijkerk-Putten). Op instigatie van IIVR zullen wel fietspaden worden aangelegd op gronden die voor een deel in gebruik zijn als landbouwgrond. Waar dit speelt wordt gestreefd naar compensatie in financiële of ruimtelijke zin of naar combinatie met wegen met een landbouwbestemming. IIVR voorziet niet in jaarlijkse metingen voor de situatie van landbouwactiviteiten.

Beroepsvisserij

Voor de beroepsvisserij is het streven er op gericht barrières weg te nemen voor aal. Op plaatsen waar vismigratie wordt belemmerd kan worden voorzien in een aalgoot. De afname van de hoeveelheid aal in de meren, zoals gesignaleerd door de vissers, staat vanzelfsprekend niet los van mondiale ontwikkelingen in de aalstand noch van bevissing van aal in de dichtbij gelegen Friese wateren. IIVR kan in dit verband geen soelaas bieden, met welke maatregelen dan ook. Vanuit IIVR zal de aalintrek, in goed overleg met de vissers, worden opgenomen in de jaarlijkse evaluatierapportage en op deze wijze onder de aandacht worden gebracht bij het Bestuurlijk Overleg.

Drinkwaterwinning

Uit de Veluwerandmeren wordt noch direct noch via oeverinfiltratie oppervlaktewater gewonnen voor de bereiding van drinkwater. Uitvoering van de maatregelen in het kader van IIVR is dan ook niet van invloed op de drinkwaterwinning, mogelijk met uitzondering van het ontwikkelen van recreatiegebied Bremerberg. Dit laatste vanwege grondwateronttrekking bij pompstation Bremerberg. Afhankelijk van de nadere uitwerking kan genoemde maatregel van invloed zijn op het grondwater dat als grondstof voor drinkwater wordt gebruikt. Los hiervan draagt IIVR er toe bij dat eventueel toekomstige winningen van oppervlaktewater mogelijk zijn. Zo is oeverinfiltratie relatief eenvoudig te combineren met vooral voor natuur ingerichte gebieden en is de zorg voor de kwaliteit van het oppervlaktewater gunstig voor de eventuele grondstof voor drinkwater.

Zandwinning

IIVR is niet expliciet gericht op winning van zand of andere delfstoffen. Zandwinning is een noodzakelijke activiteit om verdiepingen uit te voeren voor recreatie en om de vaargeul in het Wolderwijd te verleggen. Gezien de te verwachten goede kwaliteit van het zand is het materiaal te gebruiken voor natuurontwikkeling of kan het worden afgezet op de regionale zandmarkt.

Scheepvaart

IIVR is gericht op verlegging van de vaargeul in het Wolderwijd en verbetering van de vaarroute naar Harderwijk. Beide zijn forse verbeteringen voor de scheepvaart. Daarnaast wordt gestreefd naar vergroting van het bevaarbaar oppervlak voor de recreatievaart, waardoor de recreatieve druk op de vaargeul afneemt. Zo vermindert de kans op hinder van de beroepsvaart door pleziervaartuigen.

Landschap en cultuurhistorie

IIVR is gericht op versterking van de landschappelijke waarden van het gebied. Het streven is gericht op behoud van de openheid en de beleving van weidsheid. Het verschil in ontstaansgeschiedenis van de oevers aan het oude land en het nieuwe land blijft geaccentueerd. Aan de oude landkant blijft het accent liggen op grillige vormen en grote diversiteit. Aan de nieuwe landkant zijn meer strakke lijnen te onderscheiden en geven rijen met bomen uitdrukking aan het recent aangelegde polderlandschap. In cultuurhistorisch opzicht is IIVR van geringe betekenis voor het gebied. Uitzondering vormt het in oude luister herstellen van het havenhoofd van Elburg, gericht op de mogelijkheid van herbeleving van de tijd dat Elburg nog een vissersplaats was aan de soms woeste Zuiderzee. Vanuit een in te richten informatiecentrum kan informatie worden verstrekt over de belangrijke cultuurhistorische waarden van het gebied als geheel. Met het oog op de ervaring van karakteristieke kernkwaliteiten van het gebied kunnen in het informatiecentrum producten uit de streek worden aangeboden.

3 INRICHTINGSMAATREGELEN

Ruimtelijke zonering van het plangebied

Het plangebied van IIVR bestaat uit vier meren met hun omgeving. Het is weliswaar één plangebied maar daarbinnen bestaan grote ruimtelijke verschillen. Binnen IIVR is het streven gericht op versterking van bestaande ecologische, recreatieve en visueel-ruimtelijke structuren. Dit heeft er voor gezorgd dat bouwstenen heel gericht op de kaart zijn gezet. Immers de ruimtelijke context maakt dat dezelfde bouwsteen op de ene locatie tot versterking van ruimtegebruik en landschap kan leiden en op een andere locatie juist tot verzwakking kan leiden. Als hulpmiddel voor het zo effectief mogelijk plaatsen van bouwstenen is een zoneringskaart opgesteld (zie afbeelding 2). Op die kaart zijn de huidige karakteristieken per meer aangegeven. Voor het *Drontermeer* is de hoofdfunctie 'natuurlijk water' in aansluiting op het aanliggende land, met bescheiden mogelijkheden voor oeverrecreatie en kleinere watersport. Voor het *Veluwemeer* ligt voor het smalle deel het accent op oeverrecreatie en natuur. Ontwikkelingsmogelijkheden voor recreatie zijn vooral gericht op verbetering van de kwaliteit en uitbreiding aan de kant van Flevoland. Voor het brede deel van het Veluwemeer gaat het vooral om verbetering van condities voor watersport en de ecologische structuur aan de Gelderse kant. Aan de kant van Flevoland is aan het brede deel ruimte voor uitbreiding van voorzieningen voor verblijfs-, oever- en waterrecreatie. Binnen het *Wolderwijd* heeft vooral het centrale deel betekenis voor intensieve recreatie, in aansluiting op de toeristisch-recreatieve kwaliteiten van Harderwijk en Zeewolde. Aan de randen is ruimte voor behoud en ontwikkeling van natuur. Het *Nuldernauw* heeft het karakter van een zwem- en surfwater aan weerszijden van de vaargeul, waarbinnen recreatie en natuur weliswaar zijn onderscheiden maar op de schaal van het meer zijn verweven.

Van bouwstenen naar maatregelen

Tijdens het interactieve planproces dat vooraf is gegaan aan dit inrichtingsplan zijn ideeën, suggesties en oplossingen aangereikt, waarmee pluspunten kunnen worden behouden en knelpunten kunnen worden aangepakt. Deze ideeën, suggesties en oplossingen zijn verrijkt met beroepsmatige kennis van het gebied en de verschillende thema's. Op deze wijze zijn bouwstenen tot stand gekomen. Per bouwsteen is op hoofdlijnen aangegeven wat de inhoud is, wat er mee kan worden bereikt en wat de consequenties zijn. Vanuit verschillende kijkrichtingen zijn op basis van het totaal aan bouwstenen drie strategieën ontwikkeld. Binnen Costa Flevo zijn relatief veel bouwstenen opgenomen die zich richten op recreatie, binnen Groene Vangrail gaat het om een evenwichtige verdeling van bouwstenen voor natuur en recreatie en binnen Heerlijk Helder zijn relatief veel bouwstenen opgenomen voor behoud en versterking van natuurwaarden. De stuurgroep heeft een voorkeur uitgesproken voor Groene Vangrail, verrijkt met enkele bouwstenen uit Costa Flevo en enkele bouwstenen uit Heerlijk Helder. Na het aangeven van deze voorkeur zijn de betreffende bouwstenen nader uitgewerkt. Direct bij het planproces betrokken personen en organisaties alsook andere deskundigen is gevraagd mee te denken bij de uitwerking van bouwstenen tot maatregelen. Hierbij speelde de ruimtelijke zonering oftewel de ruimtelijke context van een bouwsteen een bepalende rol (zie afbeelding 2).

Om van een maatregel te kunnen spreken is per bouwsteen de feitelijke context beschreven, zijn de doelen scherp geformuleerd, zijn eisen en randvoorwaarden aangegeven, zijn activiteiten concreet benoemd en zijn consequenties en middelen aangegeven. Deze aanscherping heeft nut

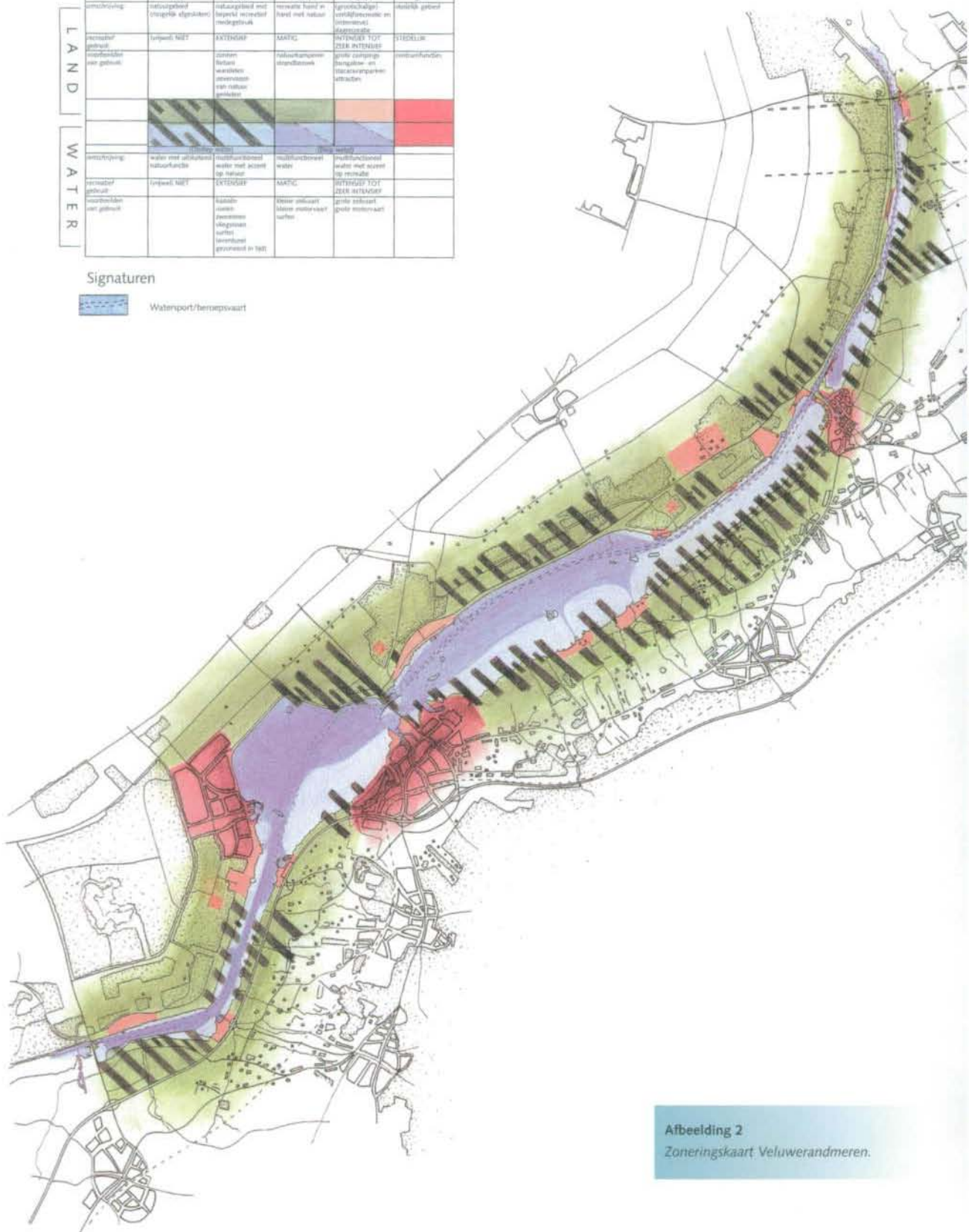
Zoneringsbalk

[illegible]

Signaturen

Watersport/beroeprswaart

Afbeelding 2
Zoneringskaart Veluwe Randmeren.

en noodzaak van bouwstenen helder in beeld gebracht en heeft er voor gezorgd dat een beperkt aantal bouwstenen is afgevallen om reden van (zeer) beperkte meerwaarde. Daarnaast zijn in een aantal gevallen nauw verwante bouwstenen gecombineerd tot één of meer maatregelen. Een en ander verklaart het verschil tussen het aantal bouwstenen en het aantal maatregelen. Voor relaties tussen bouwstenen en maatregelen wordt verwezen naar bijlage 2.

Vier typen maatregelen

In dit plan zijn in totaal 36 maatregelen opgenomen die te maken hebben met de inrichting van het Veluwerandmerengebied. Buiten de inhoudelijke verschillen tussen de maatregelen zijn er verschillen in de wijze van aanpak door de gezamenlijke bij IIVR betrokken overheden.

Vanuit dit perspectief zijn vier typen maatregelen te onderscheiden. Het gaat om 23 uitvoerings-, 1 onderzoeks-, 5 stimulerings- en 7 faciliteringsmaatregelen.

Uitvoeringsmaatregelen

Uitvoeringsmaatregelen vallen volledig binnen de taakstelling en taakopvatting van de overheden. Het kan gaan om het verleggen van de vaargeul tot en met het herstellen van cultuurhistorische waarden.

Onderzoeksmaatregelen

Onderzoeksmaatregelen vallen eveneens binnen de competentie van de overheden maar hebben – vooralsnog – geen betrekking op enige realisatie in het veld. Het gaat daadwerkelijk om onderzoek, waarvan de resultaten eerst bekend moeten zijn voordat eventueel tot het formuleren van uitvoeringsmaatregelen kan worden overgegaan.

Stimuleringsmaatregelen

Stimuleringsmaatregelen zijn maatregelen die door de overheden worden voorgestaan maar die niet geheel binnen de taakstelling en taakopvatting van de overheden passen. Zonder stimulering door overheden luidt de verwachting dat private partijen onvoldoende geïnteresseerd zijn in realisatie. Stimulering is gedacht in de vorm van een 'license to co-operate' voor geïnteresseerde private partijen, mits de in de betreffende 'fact sheets' (zie bijlage 8) vermelde eisen en randvoorwaarden worden gerespecteerd, en medefinanciering tot een maximum van 50% van de totale kosten. Hiervoor is een totaalbedrag gereserveerd van 1% van de investeringskosten (€ 390.000). Een uitzonderlijke stimuleringsmaatregel heeft betrekking op ontwikkeling van recreatiegebied Bremerberg (maatregel RF.1). De kosten van deze maatregel komen voor 50% voor rekening van IIVR en staan los van het eerder genoemde bedrag van € 390.000 voor de overige stimuleringsmaatregelen.

Faciliteringsmaatregelen

Faciliteringsmaatregelen zijn maatregelen die vanuit één of meer perspectieven tot een meerwaarde leiden voor het gebied maar waarvan realisatie volledig een zaak is van private partijen. Op strikte voorwaarde dat eisen en randvoorwaarden, zoals aangegeven in de betreffende 'fact sheet', worden gerespecteerd krijgen geïnteresseerde marktpartijen de 'license to operate'. Hierbij zorgen overheden onder meer voor adequate vergunningverlening.

Bundeling tot pakketten

Alle maatregelen op een rij geven een bont beeld van wat de voornemens zijn voor de periode 2002-2010. Een nadere beschouwing wijst alras op de mogelijkheid van een indeling in pakketten met maatregelen die zich vooral richten op een bepaald gebied of aspect. Gezien het integrale karakter van zowel het plan als de meeste maatregelen ligt de nadruk in de vorige zin op het woord *vooral*. De indeling van maatregelen binnen pakketten maakt het geheel overzichtelijker en maakt het bijvoorbeeld mogelijk per pakket effecten en consequenties aan te geven. De inhoud van de pakketten is zodanig dat natuur en recreatie op evenwichtige wijze aandacht krijgen tijdens de realisatie. Het gaat om de volgende pakketten: water, natuur, watersport, oevergebruik Flevoland, recreatie Flevoland, oevergebruik Gelderland en recreatie Gelderland. In dit hoofdstuk is per pakket aangegeven welke maatregelen daarin zijn opgenomen. Voor een overzicht van alle inrichtingsmaatregelen wordt verwezen naar afbeelding 5 en de kaart van het Veluwerandmerengebied met daarop alle maatregelen (afbeelding 6).

Pakket water

Het pakket water is voornamelijk gericht op behoud en waar mogelijk verbetering van de huidige waterkwaliteit. Hiervoor wordt gestimuleerd dat innamepunten worden aangelegd voor de inzameling van afvalwater uit recreatievaartuigen. Daarnaast wordt de rioolwaterzuiveringsinrichting van Harderwijk verbeterd. Dit zorgt ervoor dat de vracht verontreinigingen die in de meren terecht komt op korte termijn vermindert en, na uitbreiding van het aantal woningen in Harderwijk en omgeving, ook in de toekomst niet toeneemt ten opzichte van de actuele situatie. Met deze maatregel gaat de waterzuivering verder dan wat de wettelijke normen voorschrijven. Ondanks dat, kan de kwaliteit van effluent in 2005 aanleiding geven tot verdere uitbreiding van de rioolwaterzuiveringsinrichting met een vierde trap. Deze extra inspanning kan nodig zijn om risico's van intensiever gebruik van het water voor de waterkwaliteit te minimaliseren. Realisatie van deze maatregel is belangrijk maar betekent niet dat er een garantie bestaat voor helder water. De waterkwaliteit zal blijvend aandacht vragen en vereist adequate acties waar nodig. Naast waterkwaliteit is voor het waterpeil een onderzoeksmaatregel geformuleerd. Het gaat om onderzoek – en dus geen realisatie – naar de mogelijkheden van een waterpeil dat naar verwachting gunstiger is voor natuurwaarden. In plaats van een scherp contrast tussen het lage winterpeil en het hoge zomerpeil wordt gedacht aan een geleidelijk oplopend peil in het voorjaar en een geleidelijk afnemend peil in de zomer. De veronderstelling is dat hierdoor meer variatie ontstaat in leefgebieden voor planten en dieren, waardoor meer (doel)soorten zich duurzaam in het gebied kunnen vestigen.

Dit vanuit de algemene regel dat meer gradiënten leiden tot een grotere biodiversiteit.

In het kader van dit onderzoek wordt ook aandacht besteed aan mogelijkheden van tijdelijke waterberging. De noodzaak van waterberging kan blijken uit de landelijke spankrachtstudie die eind 2001 wordt afgerond. De resultaten van het onderzoek worden ter verdere behandeling voorgelegd aan het Bestuurlijk Overleg.

Pakket natte natuur

Het pakket natuur is vooral gericht op versterking van verbindingen tussen land en water en het aanleggen van stapstenen voor migrerende dieren. Met het oog hierop worden mondingen van Veluwe beken (her)ingericht en tussenliggende rietoevers verbreed, waardoor er biotopen ontstaan voor bijvoorbeeld steltlopers (watersnip), zangvogels (grote karekiet), roofvissen (snoek), zoogdieren (waterspitsmuis) en bijzondere insecten (rode libel). Hiermee wordt de ecologische relatie tussen de Veluwe en de Veluwerandmeren versterkt. Het bestaande rietveld

bij Elburg, dat voorheen functioneerde als helofytenfilter voor effluent van de rwzi-Elburg, wordt eveneens heringericht. Met beperkte ingrepen kan het veld zich ontwikkelen tot een succesvolle paaiplaats voor vissen (snoek) en broedgebied voor zeldzame vogels (roerdomp). De natuurwaarden tussen de Polsmatendam en Elburg worden beschermd door verlenging van de Polsmatendam oftewel het aanleggen van een groene vangrail. Hiermee wordt de toegankelijkheid van het natuurgebied voor intensieve vormen van recreatie verminderd. Buiten het broedseizoen voor vogels blijft het gebied wel toegankelijk voor het huidige recreatief medegebruik, zoals vissen vanuit kleine bootjes en surfen, tenzij de recreatiedruk op het gebied teveel toeneemt. Tussen de Veluwe en het Horsterwold wordt halverwege het Nulderneauw een langgerekt en geleidelijk aflopend eiland aangelegd. Hiermee krijgt de ecologische verbinding tussen Gelderland en Flevoland een impuls, goed voor otter, ringslang en snoek. Daarnaast verhoogt het eiland de belevingswaarde van het Nulderneauw voor waterrecreanten. Met het oog op migratiemogelijkheden van aal wordt naast de Roggebotsluis een aalgoot aangelegd. Aal kan zich daardoor beter verplaatsen van het Vossemeer naar de Veluwerandmeren. Aan de zuidkant van Harderwijk wordt natte natuur ontwikkeld ter versterking van de relatie tussen land en water. Dit nieuw aan te leggen natuurgebied trekt naar verwachting watervogels aan (zwaan, meerkoet) en vormt een stapsteen voor dieren die zich in de lengterichting van de meren willen verplaatsen (otter).

Pakket watersport

Het pakket watersport is onder meer gericht op het verleggen van de vaargeul in het Wolderwijd, in aansluiting op het in ontwikkeling zijnde aquaduct tussen Wolderwijd en Veluwemeer. Met een nieuw tracé ontstaat een heldere zonering voor natuur (ten oosten van vaargeul), recreatie (ten westen van vaargeul) en beroepsvaart (vaargeul). Hiermee vergroot de veiligheid voor alle vormen van scheepvaart. Het pakket is voorts gericht op het op voldoende diepte brengen van sommige delen van de Veluwerandmeren. Voor zeiljachten en grotere motorboten is een vrije waterdiepte van circa 1,40 meter noodzakelijk. Verdiepingen worden uitgevoerd in delen van het Veluwemeer, delen van het Wolderwijd, bij Nulderhoek en bij de Roggebotsluis. In de baai bij Elburg wordt de sterk glooiende waterbodem geëgaliseerd. Met het oog op bundeling van vaarbewegingen met kleine boten, tussen campings aan de Gelderse kant van het brede deel van het Veluwemeer en het open water, worden enkele vaarroutes gemarkeerd. Hiermee wordt eventuele schade aan waterplanten in oeverzones tot een minimum beperkt. Specifiek gericht op kano's worden overdraagvoorzieningen aangelegd bij de sluizen Roggebot en Nijkerk, die door kanovaarders als barrières worden ervaren.

Pakket oevergebruik Flevoland

Het pakket oevergebruik Flevoland heeft betrekking op maatregelen aan de oevers van Flevoland. Het pakket bestaat uit zeer uiteenlopende maatregelen. Het voormalige havenhoofd van Elburg, eens gelegen in de branding van de Zuiderzee, wordt zodanig hersteld dat de cultuurhistorische waarde en de belevingswaarde worden verhoogd. Hierbij wordt uitdrukkelijk rekening gehouden met aanwezige natuurwaarden in de directe omgeving. Aan het Drontermeer wordt voor mindervalide sportvissers een ruime en goed ontsloten vissteiger aangelegd. Ook elders worden voorzieningen voor sportvissers verbeterd. In verband met de vraag naar eenvoudige overnachtingsmogelijkheden voor wandelaars en fietsers wordt het realiseren van trekkershutten gestimuleerd.

Pakket recreatie Flevoland

Het pakket recreatie Flevoland bestaat voornamelijk uit stimulerings- en faciliteringsmaatregelen. De overheden tekenen voor het aanleggen van het Spieker-, Wolder- en Pluutstrand aan de kust van Zeewolde. De overheden stimuleren verdere ontwikkeling van recreatiegebied Bremerberg (financiering van 50%). Verder wordt door overheden, onder voorwaarden zoals in bijlage 8 van dit plan beschreven, groen licht gegeven aan private partijen voor aanleg van het eiland Spiekerzand voor de kust van Zeewolde. Het eiland is vooral bedoeld als finishplaats voor zeiljachten, bijvoorbeeld na afloop van wedstrijden op het Wolderwijd. Op het eiland is plaats voor een restaurant. Tijdens de voorbereiding van aanleg van het eiland wordt uitdrukkelijk rekening gehouden met gevolgen voor het waterbergend vermogen van de meren en de eventuele noodzaak van compensatie. Verder worden private ondernemers uitgenodigd recreatievoorzieningen te realiseren in Bremerberg en aan het Harderstrand en een kwaliteitsimpuls te geven aan De Oase en aan de dagrecreatie aan het Erkemedstrand.

Pakket oevergebruik Gelderland

Het pakket oevergebruik Gelderland is vooral gericht op verhoging van de waarde van de oeverzone tussen Elburg en Harderwijk als ecologische verbindingzone tussen grote eenheden natuur (o.a. Veluwe, Weerribben, Wieden, Vechtstreek en IJsselmeer). In deze zowel op rijks- als op regionaal niveau als natuur bestemde zone zijn dicht aan het water circa honderd recreatieve onderkomens aangelegd in strijd met het bestemmingsplan en veelal zonder dat daarvoor een vergunning is verleend. De onderkomens, met inbegrip van haventjes en steigertjes die in de rietkraag zijn aangelegd, hebben de oorspronkelijke natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden aangetast en vormen een belangrijke belemmering bij verdere natuurontwikkeling van de oeverzone langs het smalle deel van het Veluwemeer. Verder zijn er geen voorzieningen om afvalwater van bewoners te zuiveren, omdat bijvoorbeeld aansluiting op het rioolstelsel van Elburg ontbreekt. Realisatie van dit laatste roept de wens op ook kabels en leidingen aan te leggen en doet het gebruik van de onderkomens verder toenemen. Samengevat: de onderkomens passen noch in planologisch, noch in ecologisch, noch in milieukundig opzicht en vormen een belemmering voor verdere natuurontwikkeling in het gebied. Om deze redenen wordt in het kader van IIVR gestreefd naar het verwijderen van alle (clusters van) verspreid liggende recreatieve onderkomens en het dichten van de haventjes. Andere maatregelen zijn het aanleggen van een aangesloten fietsroute tussen Harderwijk en Roggebot en een observatiepunt (Noordermerk) van waaruit het landschap met planten en dieren kan worden beleefd. Met het oog op het aanbieden van informatie en kennis aan geïnteresseerde burgers worden private ondernemingen gestimuleerd in het formuleren van voorstellen voor een informatiecentrum voor alles wat met de Veluwerandmeren te maken heeft. Met het oog op de exploitatie gaat het om een centrum waar zowel informatie kan worden verkregen als waar een beperkt assortiment producten kan worden gekocht.

Pakket recreatie Gelderland

Het pakket recreatie Gelderland is gericht op het faciliteren van realisatie van uiteenlopende doch elkaar versterkende out-door activiteiten op het terrein Horst en van een evenemententerrein in Nulde-noord. In beide gevallen gaat het om een 'license to operate' voor private ondernemingen onder de in bijlage 8 geformuleerde voorwaarden. Met het oog op een extra verbinding tussen Flevoland en de Veluwe voor fietsers stimuleren overheden de aanleg van een fietspont tussen Polsmaten en de Bremerbergse Hoek. Het gaat hier per definitie om een particulier initiatief, waarbij IIVR wel kan bijdragen in de kosten of de realisatie van noodzakelijke voorzieningen.

Als verdere maatregel in dit pakket is opgenomen het rietvrij houden van de schaatsroute in het Drontermeer.

Effecten van maatregelen

Realisatie van IIVR-maatregelen is gericht op het behalen van de doelen, zoals eerder geformuleerd in hoofdstuk 2. Als richtjaar is in dat hoofdstuk uitgegaan van 2010, het jaar waarin fase III wordt afgerond. De volledige manifestatie van het geheel van effecten kan echter enkele jaren later worden verwacht. Immers, maatregelen die in fase III (2008-2010) worden uitgevoerd, zullen in bepaalde gevallen niet onmiddellijk het beoogde effect sorteren. Ondanks deze nuancering staat het jaar 2010 tijdens planproces en uitvoeringstraject voor het moment waarop IIVR zijn vruchten zal hebben afgeworpen. Vooruitlopend op dat moment, waarop de effecten in het veld meetbaar zijn, is op basis van kennis en inzicht een inschatting gemaakt van de effecten van IIVR voor verschillende aspecten. Hiervoor is een beroep gedaan op direct bij het planproces betrokken personen en organisaties alsook externe deskundigen. Men is gevraagd, voor aspecten variërend van waterkwantiteit tot landschap en cultuurhistorie, effecten aan te geven van autonome ontwikkelingen en realisatie van lopende projecten (zie bijlage 6) ten opzichte van de actuele situatie. Deze ontwikkelingen staan in formele zin los van IIVR maar zijn wel van invloed op het Veluwerandmerengebied. Vervolgens is men gevraagd effecten aan te geven van IIVR-maatregelen. IIVR-maatregelen kunnen effecten van autonome ontwikkelingen en realisatie van lopende projecten versterken, verzwakken of niet beïnvloeden. Tot slot is aan betrokkenen en deskundigen gevraagd de te verwachten effecten aan te geven van alle ontwikkelingen (autonome ontwikkelingen, realisatie lopende projecten en realisatie IIVR-maatregelen) ten opzichte van de actuele situatie.

In afbeelding 3 is een overzicht gegeven van alle in beschouwing genomen aspecten en de te verwachten effecten. De actuele situatie geldt als neutrale referentie.

Situatie 2010 zonder IIVR

Uit de afbeelding blijkt dat autonome ontwikkelingen en realisatie van lopende projecten positief uitwerken voor voornamelijk waterkwantiteit, moerasvogels, oeverrecreatie, watersport, beroepsvaart en zandwinning en negatief uitwerken voor voornamelijk waterkwaliteit, waterplanten, watervogels, beroepsvisserij en landbouw.

Effecten van IIVR-maatregelen

IIVR-maatregelen hebben als geheel in grote lijnen een positief en in enkele gevallen een neutraal effect op de meeste aspecten, met uitzondering van de waterplanten en watervogels die een (licht) negatief effect ondervinden. Dit bevestigt dat binnen IIVR voortdurend is gezocht naar optimale combinaties van maatregelen, die vooral winst opleveren. Daarbij dient te worden aangetekend dat het Wolderwijd in het algemeen slechter scoort op 'ecologie' dan de andere meren, vooral door verlegging van de vaargeul.

Situatie 2010 met IIVR

De cumulatieve effecten van autonome ontwikkelingen, realisatie van lopende projecten en realisatie van IIVR-maatregelen zijn over het algemeen positief. Uitzonderingen vormen de negatieve effecten op met name watervogels en in mindere mate waterplanten, beroepsvisserij en landbouw. De negatieve ecologische

effecten zijn vooral het gevolg van enerzijds ontgroningen en verbreding van de vaargeul (beide lopende projecten) en anderzijds recreatieve verdiepingen en verlegging van de vaargeul (beide IIVR). In ruimtelijk opzicht worden de negatieve effecten voor de Veluwerandmeren als geheel, vooral bepaald door de negatieve effecten voor het Wolderwijd. Voor een onderbouwing van ecologische effecten wordt verwezen naar bijlage 7.

Bij het inschatten van effecten zijn weliswaar de Veluwerandmeren centraal gesteld maar is ook de uitstraling op het begin van het noordelijk gelegen Vossemeer en het zuidelijk gelegen Nijkerkernauw in beschouwing genomen. Met IIVR wordt voor die watersystemen de waterkwaliteit beter en krijgen gebruiksvormen zoals recreatie een kwaliteitsimpuls. Er zijn geen aanwijzingen dat zich vanuit IIVR ongewenste uitstralingseffecten zullen voordoen in Vossemeer en Nijkerkernauw. Het geheel aan ingeschatte effecten vormt de basis voor uitspraken over de verwachte effectiviteit van het plan als geheel voor water, gebruiksvormen en landschap en cultuurhistorie.

Toetsing aan de Europese Vogelrichtlijn

Het Drontermeer, Veluwemeer en Wolderwijd/Nulderauw zijn in april 2000 aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Europese Vogelrichtlijn vanwege het belang van de meren voor verschillende watervogels. Dit was mede te danken aan de sterke verbetering van de waterkwaliteit door gezamenlijke inspanningen van de overheden. Daardoor keerden halverwege de jaren negentig waterplanten massaal terug, met als resultaat grote aantallen foeragerende watervogels, zoals die ook in de jaren zestig aanwezig waren. Sindsdien nemen de foerageermogelijkheden voor watervogels nog jaarlijks toe.

Om deze internationaal belangrijke waarden te beschermen, schrijft de Vogelrichtlijn voor om bij ingrepen in het gebied vooraf na te gaan of er significante effecten op de beschermde vogels te verwachten zijn. Bij de opstelling van het Inrichtingsplan is hiermee al nadrukkelijk rekening gehouden. Definitieve toetsing aan de Vogelrichtlijn zal pas plaatsvinden als het ontwerp van de verschillende maatregelen, tijdens de uitvoering van het plan, gereed is en vergunningen worden aangevraagd. Om echter te kunnen beoordelen of het plan kans van slagen heeft, zijn de effecten in dit stadium al getoetst aan de Vogelrichtlijn. Op basis van recente waarnemingen en kennis over de aanwezigheid van watervogels in het gebied in relatie tot de foerageermogelijkheden zijn daartoe modelberekeningen uitgevoerd. Bij de berekening van effecten is uitgegaan van de potentiële foerageermogelijkheden, omdat gegevens over de daadwerkelijke verspreiding van vogels binnen de meren nog niet in het model zijn opgenomen. Nieuwe tellingen zullen hier in 2001 meer zicht op geven.

Effecten op watervogels kunnen voortkomen uit aantasting van de meren als rust- en foerageergebied doordat er minder voedsel is of vogels vaker verstoord worden. Het zijn vooral verdiepingen en verondiepingen in de meren die invloed kunnen hebben op voedsel in de vorm van waterplanten en driekhoeksmosselen, en die kunnen leiden tot extra verstoring van watervogels. Recreative verdiepingen, om de bevaarbaarheid van de meren te vergroten, zijn voor het overgrote deel gedacht op plaatsen die te diep zijn voor foeragerende zwanen. Bovendien wordt zodanig verdiept dat waterplanten kunnen terugkeren, waardoor de foerageermogelijkheden voor duikeenden aanwezig blijven. Uit de effectstudie blijkt dan ook dat de foerageermogelijkheden door deze maatregelen maximaal slechts 1 à 2 % afnemen. Met een

	Situatie 2000	Situatie 2010 t.o.v. 2000, zonder IIVR		Effecten van IIVR maatregelen		Situatie 2010 t.o.v. 2000, met IIVR
Waterkwaliteit		 • verwijdering Hardenhul		 (geen specifieke maatregelen)		
Waterkwaliteit		 • toename fosfaatbelasting • verbreding vaargeulen • ontgroningen (ZBW1) • Delta Schuitenbeek		 • vierde trap zuivering RWZ1 • Harderwijk • verlegging vaargeul Wolderwijd		
Waterplanten		 • gekoppeld aan waterkwaliteit • verbreding vaargeulen • ontgroningen (ZBW1) • Delta Schuitenbeek		 • verlegging vaargeul Wolderwijd • aanleg groene kruispunt Nuldernaauw		
Watervogels		 • verbreding vaargeulen • ontgroningen (ZBW1) • toename recreatie (verstoring)		 • recreatieve verdiepingen (afname voedsel en toename verstoring) ten zuiden van Zoewolde • verlegging hoofdvaargeul Wolderwijd		
Moerasvogels		 • Delta Schuitenbeek • Natte As		 • maatregelen in oeverzones • vergroten areaal voor moerasvogels		
Vissen		 • plus- en minpunten zijn tegen elkaar weg te strepen		 • maatregelen in oeverzones • maatregelen rondom eilanden		
Oeverrecreatie		 • diverse gunstige lopende projecten		 • diverse gerichte maatregelen		
Watersport		 • aanlegplaatsen • verwijdering Hardenhul • aanleg sluis Lovink		 • diverse gerichte maatregelen (vooral verdiepingen)		
Beroepvisserij		 • minder ruimte voor fuiken		 • minder ruimte voor fuiken • aantrek d.m.v. aalgoot		
Beroepsvaart		 • vaargeulverbreding • verwijdering Hardenhul		 • verlegging vaargeul Wolderwijd		
Zandwinning		 • Zand boven Water I		 (geen specifieke maatregelen)		
Landbouw		 • ruilverkaveling en landinrichting		 (geen specifieke maatregelen)		
Drinkwaterwinning		 (geen winning in het gebied)		 (geen specifieke maatregelen)		
Landschap & Cultuurhistorie		 (geen specifiek gerichte projecten)		 • heldere zonering met meer accenten • havenhoofd Elburg		

legenda:	
	positief effect
	licht positief effect
	neutraal effect
	licht negatief effect
	negatief effect

Abbeelding 3

Overzicht van effecten van autonome ontwikkelingen en realisatie van lopende projecten ten opzichte van de actuele situatie, effecten van IIVR-maatregelen en cumulatieve effecten van autonome ontwikkelingen, realisatie van lopende projecten en realisatie van IIVR-maatregelen. In verband met de Europese Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn is de onderbouwing van de inschatting van effecten voor waterkwaliteit, waterplanten, watervogels en moerasvogels opgenomen in bijlage 7 in dit plan. De effecten voor andere aspecten zijn gebaseerd op de inschatting die is uitgevoerd in het kader van de rapportage Strategieën in Woord en Beeld.

uitgekiende begrenzing van de verdiepingen in de uitvoeringsfase zijn deze effecten bovendien nog verder te verkleinen. De conclusie is dat de recreatieve verdiepingen geen significante effecten hebben op de beschermde watervogels.

Uitzonderingen hierop zijn de verlegging van de hoofdvaargeul in het Wolderwijd en de recreatieve verdieping ten zuiden van Zeewolde. Verlegging van de vaargeul aansluitend op de nieuwe brug en het aquaduct leidt in potentie tot vermindering van de foerageermogelijkheden met zo'n 3% voor de kleine zwaan en 1 à 2% voor de tafeleend.

Het effect op de kleine zwaan wordt bepaald door het punt waarop vanuit de huidige hoofdvaargeul wordt 'afgetakt' naar de nieuwe brug. Voor de bevaarbaarheid en veiligheid op het Wolderwijd voor de beroeps- en recreatievaart is een zo vroeg mogelijke 'aftakking' van belang. Op basis van vogelwaarnemingen in het seizoen 2000/2001 zal daarom bij het definitieve ontwerp van de vaargeul nader worden bepaald of dit ondiepe gedeelte midden op het Wolderwijd inderdaad van belang is als foerageergebied voor de kleine zwaan en of de voorgenomen verlegging van de vaargeul significante effecten voor deze vogelsoort heeft. Ook het gebied waar de recreatieve verdieping ten zuiden van Zeewolde is gedacht, ligt momenteel op een diepte die theoretisch nog net bereikbaar is voor de kleine zwaan. De inschatting dat de foerageermogelijkheden in het Wolderwijd hierdoor met circa 4% afnemen zal ook hier tijdens de uitvoering getoetst worden aan feitelijke waarnemingen of in dit gebied door de kleine zwaan gefoerageerd wordt.

Geconcludeerd wordt dat het Inrichtingsplan Veluwerandmeren, met uitzondering van twee maatregelen, naar verwachting geen significante effecten heeft op de beschermde watervogels. Voor de verlegging van de hoofdvaargeul in het Wolderwijd en de recreatieve verdieping ten zuiden van Zeewolde zal voorafgaande aan de uitvoering nader worden getoetst of hiermee daadwerkelijk foerageergebieden voor de kleine zwaan verloren gaan.

Effectiviteit van het inrichtingsplan

Effecten van maatregelen zeggen als zodanig nog niets over de effectiviteit van het inrichtingsplan. Pas als de doelen van hoofdstuk 2 voor een belangrijk deel worden gehaald, is sprake van een hoge effectiviteit. Immers dan is in 2010 bereikt wat eerder, na grondige afwegingen, in het kader van IIVR is bepaald. Op grond van inschattingen van effecten zijn hierna verwachtingen uitgesproken voor de effectiviteit van het inrichtingsplan, los van autonome ontwikkelingen en realisatie van lopende projecten. Wat betreft *water* is de verwachte effectiviteit voldoende om de huidige waterkwaliteit te behouden. Contouren van maatregelen zijn zodanig dat bij de uitvoering voortdurend rekening wordt gehouden met waterkwaliteit. De effectiviteit is groot maar niet maximaal omdat het areaal waterplanten (fonteinkruiden en kranswieren) in het Wolderwijd ook door IIVR-maatregelen enigszins afneemt. Wat betreft *gebruiksvormen* is de verwachte effectiviteit groot. De doelen voor natuur en recreatie worden voor een aanzienlijk deel gehaald als gevolg van een heldere en consistent gehanteerde zonering. Waar natuur mogelijk inboet aan kwaliteit is elders voor tegenwicht gezorgd. Voor zover expliciete doelen zijn geformuleerd voor landbouw, visserij, drinkwaterwinning, zandwinning en scheepvaart worden deze gehaald. Wat betreft landschap en cultuurhistorie is de verwachte effectiviteit groot. Het plan voorziet duidelijk in accenten in het landschap, meer samenhang tussen de vier meren onderling alsook tussen de meren en aanliggende gebieden en versterking van de eigen identiteit van het gebied. Samengevat leidt het *inrichtingsplan* naar verwachting tot realisatie van een groot deel van de doelen. Uitgedrukt als rapportcijfer tussen 1 en 10 ligt de score van

de effectiviteit van het plan tussen 7 en 8. Hierbij geldt als uitgangspunt dat zowel de overheden als de gebruikers de inhoud van het gezamenlijk opgestelde plan respecteren. De tijd kan weliswaar niet worden stilgezet maar nieuwe -nu nog niet bekende- ideeën of ontwikkelingen kunnen wel kritisch worden getoetst aan het gedachtegoed van het inrichtingsplan alvorens eventueel tot realisatie ervan kan worden overgegaan. Dit vereist een strakke discipline van alle betrokkenen en van het Bestuurlijk Overleg in het bijzonder.

Consequenties voor overheden

Realisatie van het plan brengt kosten met zich mee en vereist menskracht van de participerende overheden. Kosten hebben zowel betrekking op eenmalige investeringen als op jaarlijkse uitgaven voor beheer en onderhoud. Kosten van handhaving en monitoring (meetprogramma's) zijn buiten beschouwing gelaten omdat beide bestaande activiteiten zijn, die al in reguliere kaders zijn geregeld. Bij de raming van kosten is uitgegaan van maximale uitbesteding aan marktpartijen en het betrekken van private partijen waar mogelijk. In geval van privaat-publieke samenwerking ('investment & profit sharing') is voor de overheid uitgegaan van financiering van maximaal 50%. Dit met uitzondering van het stimuleren van recreatiegebied Bremerberg (RF.1), waarvoor financiering van 50% geldt. In geval van volledig private uitwerking zorgt de overheid voor de 'license to operate' maar financiert niet mee.

Menskracht heeft betrekking op inspanningen nodig voor (per definitie ambtelijke) voorbereiding van realisatie van maatregelen, begeleiding van realisatie en begeleiding van beheer en onderhoud. In bijlage 3 wordt een nadere toelichting gegeven op de geraamde investeringskosten en jaarlijkse kosten voor beheer en onderhoud en is per overheid de vereiste menskracht aangegeven in verband met realisatie van maatregelen. De kostenraming is gebaseerd op prijspeil 1 januari 2002 en is inclusief omzetbelasting van 19%. Voor 2003 en volgende jaren is verhoging met de Indexering Bruto Overheidsinvesteringen (IBOI) van toepassing. Een mensjaar is gelijk gesteld aan 150 werkbare dagen per jaar en is gekapitaliseerd op € 82.000 per jaar (totale werkgeverslasten en bureaufaciliteiten). Naast maatregelen binnen de verschillende pakketten zijn middelen en menskracht nodig om organisatie (projectbureau) en communicatie ook na afronding van het planproces te kunnen continueren. In afbeelding 4 zijn kosten en menskracht op een rij gezet.

Posten	Investeringskosten (€)	Jaarlijkse kosten (€)	Menskracht overheden, exclusief projectbureau (mensjaren)
Realisatie	35.400.000		20
Beheer en onderhoud		427.000	
Organisatie	2.700.000		
Communicatie	900.000		
Totalen	39.000.000	427.000	20

Afbeelding 4

Met de uitvoering van ILVR samenhangende investeringskosten (realisatie, organisatie en communicatie), jaarlijkse kosten van beheer en onderhoud en mensjaren voor per definitie ambtelijke activiteiten. De mensjaren zijn een inschatting van de benodigde menskracht voor een periode van negen jaar en zeventien overheden. Menskracht nodig voor beheer en onderhoud wordt geregeld door de verschillende participerende overheden in het kader van hun reguliere taken. Voor een specificatie wordt verwezen naar bijlage 3.

Afbeelding 5

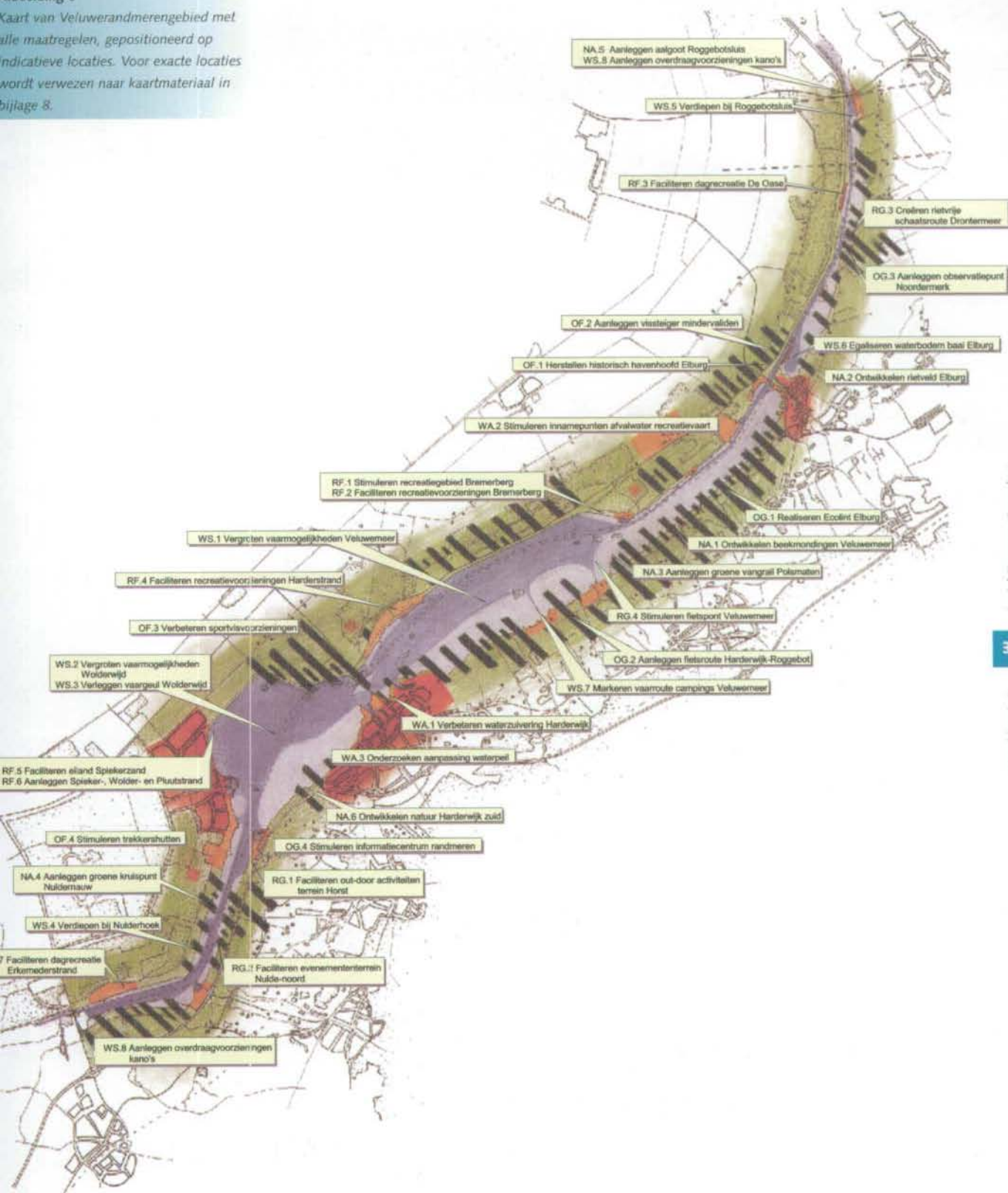
Overzicht van pakketten, maatregelen, planning in fasen en investeringskosten.

		Planning			Investeringskosten		
		Realisatie start in fase			Totaal investeringskosten (Inclusief kosten technische voorbereiding en 19% BTW) (€)	Nauwkeurigheid	
Maatregelen per pakket		Voorzitter/projectleider					
		I 2002-2004	II 2005-2007	III 2008-2010	PRUSPEIL 2002		
PAKKET WATER		RIJKSWATERSTAAT					
WA.1	Verbeteren waterzuivering Harderwijk		x		7.575.000	gering	
WA.2	Stimuleren innamepunten afvalwater recreatievaart	x			1)	-	
WA.3	Onderzoeken aanpassing waterpeil	x			115.000	-	
SUBTOTALEN:					7.690.000		
PAKKET NATTE NATUUR		RIJKSWATERSTAAT					
NA.1	Ontwikkelen beekmondingen Veluwemeer		x		4.490.000	matig	
NA.2	Ontwikkelen rietveld Elburg	x			105.000	matig	
NA.3	Aanleggen groene vangrail Polsmaten		x		125.000	matig	
NA.4	Aanleggen groene kruispunt Nuldernauw	x			925.000	matig	
NA.5	Aanleggen aalgoot Roggebotsluis	x			30.000	matig	
NA.6	Ontwikkelen natuur Harderwijk zuid		x		310.000	matig	
SUBTOTALEN:					5.985.000		
PAKKET WATERSPORT		RIJKSWATERSTAAT					
WS.1	Vergroten vaarmogelijkheden Veluwemeer	x	x	x	5.355.000	groot	
WS.2	Vergroten vaarmogelijkheden Wolderwijd	x	x	x	2.000.000	groot	
WS.3	Verleggen vaargeul Wolderwijd	x	x	x	-	-	
WS.4	Verdiepen bij Nulderhoek	x			135.000	groot	
WS.5	Verdiepen bij Roggebotsluis		x		115.000	groot	
WS.6	Egaliseren waterbodem baai Elburg	x			970.000	groot	
WS.7	Markeren vaarroute campings Veluwemeer	x			5.000	-	
WS.8	Aanleggen overdraagvoorzieningen kano's	x			60.000	matig	
SUBTOTALEN:					8.640.000		
PAKKET OEVERGEBRUIK FLEVOLAND		PROVINCIE FLEVOLAND					
OF.1	Herstellen historisch havenhoofd Elburg		x		max. 500.000	-	
OF.2	Aanleggen vissteiger mindervaliden	x			110.000	matig	
OF.3	Verbeteren sportvoorzieningen	x			45.000	matig	
OF.4	Stimuleren trekkershutten	x			1)	-	
SUBTOTALEN:					655.000		
PAKKET RECREATIE FLEVOLAND		PROVINCIE FLEVOLAND					
RF.1	Stimuleren recreatiegebied Bremerberg		x		2.000.000	groot	
RF.2	Faciliteren recreatievoorzieningen Bremerberg		x		-	-	
RF.3	Faciliteren dagrecreatie De Oase	x			5.000	-	
RF.4	Faciliteren recreatievoorzieningen Harderstrand	x			25.000	-	
RF.5	Faciliteren eiland Spiekerzand		x		-	-	
RF.6	Aanleggen Spieker-, Wolder- en Pluutstrand		x		2.570.000	groot	
RF.7	Faciliteren dagrecreatie Erkemedstrand	x			-	-	
SUBTOTALEN:					4.600.000		
PAKKET OEVERGEBRUIK GELDERLAND		PROVINCIE GELDERLAND					
OG.1	Realiseren ecolint Elburg	x	x	x	5.800.000	-	
OG.2	Aanleggen fietsroute Harderwijk-Roggebot	x	x		1.565.000	groot	
OG.3	Aanleggen observatiepunt Noordermerk		x		50.000	matig	
OG.4	Stimuleren informatiecentrum randmeren	x			1)	-	
SUBTOTALEN:					7.415.000		
PAKKET RECREATIE GELDERLAND		PROVINCIE GELDERLAND					
RG.1	Faciliteren out-door activiteiten terrein Horst	x			-	-	
RG.2	Faciliteren evenemententerrein Nulde noord	x			-	-	
RG.3	Creëren rietvrije schaatsroute Drontermeer	x			25.000	gering	
RG.4	Stimuleren fietspunt Veluwemeer	x			1)	-	
SUBTOTALEN:					25.000		
1) maximaal 1% (= 0,39 miljoen €) van de totale investeringskosten zal besteed worden aan stimuleringsmaatregelen (m.u.v. RF.1 Stimuleren recreatiegebied Bremerberg)		STIMULERINGSMAATREGELEN 1)			390.000		
		COMMUNICATIE			900.000		
		ORGANISATIE			2.700.000		
		SUBTOTALEN:			3.990.000		
		fase I:			8.000.000		
					fase II:	25.500.000	
					fase III:	5.500.000	
					TOTALEN:	39.000.000	

1) maximaal 1% (= 0,39 miljoen €) van de totale investeringskosten zal besteed worden aan stimuleringsmaatregelen (m.u.v. RF.1 Stimuleren recreatiegebied Bremerberg)

Afbeelding 6

Kaart van Veluwerandmerengebied met alle maatregelen, gepositioneerd op indicatieve locaties. Voor exacte locaties wordt verwezen naar kaartmateriaal in bijlage 8.

Bepalende succesfactoren

Tijdens het planproces voor IIVR leek voor velen het plan het uiteindelijke doel. Naarmate dat plan dichterbij kwam is het accent geleidelijk verlegd naar realisatie van de maatregelen. Toch is ook dat maar een deel van het gemeenschappelijke doel van de betrokken organisaties.

Uiteindelijk gaat het om een kwaliteitsimpuls voor de Veluwerandmeren die duurzaam is. Alleen resultaat op zowel korte als op langere termijn legitimeert een publieke investering van tientallen miljoenen euro's. Om tot een duurzaam resultaat te kunnen komen spelen beheer, onderhoud en handhaving een hoofdrol. De wijze waarop daar invulling aan wordt gegeven kan mede afhankelijk zijn van de eigendomsituatie van het water en aanliggende gronden. In dit hoofdstuk is achtereenvolgens ingegaan op eigendom, beheer, onderhoud en handhaving. Aansluitend zijn punten van aandacht aangegeven die voortkomen uit de beschrijving van de actuele situatie en/of zijn voortgekomen uit de werksessies die tijdens het planproces voor IIVR zijn georganiseerd. De aangereikte aandachtspunten bevestigen het belang van adequate handhaving. Op het gebied van handhaving zijn in directe zin geen maatregelen geformuleerd maar zijn wel enkele suggesties gedaan om te komen tot verbetering.

Eigendom

Eigendom is bedoeld als het formele recht over delen van de ruimte in het Veluwerandmerengebied. In Nederland worden alle eigendommen van onroerende zaken geregistreerd door het Kadaster. Daar is tot op niveau van percelen informatie te verkrijgen over eigendom. Voor de Veluwerandmeren geldt dat zowel het water als de ruimte die het water inneemt nagenoeg volledig in eigendom zijn van het rijk (Dienst der Domeinen van het Ministerie van Financiën). Enkele oeverzones zijn door het rijk in erfpacht uitgegeven aan beheerorganisaties, zoals Staatsbosbeheer. Voor het land om de meren is het eigendom minder eenduidig. Het is in handen van rijk, provincies, gemeenten, waterschappen, bedrijven en particulieren. Voor zover eigendomsituaties van specifiek belang zijn voor realisatie van maatregelen is dat op de betreffende 'fact sheet' aangegeven. Hiervoor wordt verwezen naar bijlage 8.

Beheer

Beheer is bedoeld als het besturen van één of meer aspecten binnen de ruimte van het plangebied. In geval van de Veluwerandmeren is het een tamelijk complexe situatie. Op hoofdlijnen ziet het beheer er als volgt uit. Rijkswaterstaat directie IJsselmeergebied is verantwoordelijk voor het beheer van het water in de randmeren wat betreft waterpeil, waterkwaliteit, scheepvaartbegeleiding en ontgrondingen. Deze beheerstaken maken deel uit van het integrale (water)beheer van het gebied, dat een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van Rijkswaterstaat en andere overheden. Waar natuurwaarden van het water een beschermde status hebben in het kader van de Natuurbeschermingswet zijn de Provincies Flevoland en Gelderland verantwoordelijk voor het beheer van de betreffende natuurwaarden. Het gaat onder meer om het deel van het Drontermeer, dat is aangewezen als natuurmonument. Binnen dit natuurmonument ligt een natuurontwikkelingsproject, waarvoor het beheer naar verwachting wordt overgedragen aan Staatsbosbeheer. Het water dat vanaf het land uitmondt in de randmeren alsook de waterkeringen tussen de meren en het land vallen onder het beheer van de Waterschappen Groot-Salland, Vallei en Eem, Veluwe en Zuiderzeeland. De eilanden in de meren met een natuurfunctie zijn in beheer bij Staatsbosbeheer. De eilanden met een recreatieve

functie zijn qua beheer in handen van de Gemeente Zeewolde en particuliere bedrijven. Het visstandbeheer van de Veluwerandmeren (sport- en beroepsvisserij) is uitsluitend voorbehouden aan de visrechthebbenden. Buitendijkse oeverlanden zijn in beheer bij gemeenten, particulieren en zowel publieke als private beheerorganisaties (bijvoorbeeld Staatsbosbeheer respectievelijk RGV). Het beheer van binnendijs land is in handen van alle denkbare maatschappelijke actoren.

Onderhoud

Onderhoud is bedoeld als het geheel van activiteiten, nodig om de staat van het gebied of een object met het oog op de toegekende functie in tact te houden en verval en verwaarlozing te voorkomen. Organisaties die formeel het beheer voeren zijn per definitie verantwoordelijk voor onderhoud, omdat het een uitvloeisel is van beheertaken. In veel gevallen wordt het onderhoud uitbesteed aan (private) partijen. Een beheerder kan dit regelen in een privaatrechtelijke overeenkomst met bijvoorbeeld een hoveniers- of schoonmaakbedrijf. Het aangaan van zo'n overeenkomst verandert niets aan de verantwoordelijkheid voor het onderhoud; die blijft onverminderd bij de beheerder.

Handhaving

Handhaving is bedoeld als het bewerkstelligen van naleving van wet- en regelgeving, inclusief vergunningen, door toezicht en zo nodig door toepassing van bestuurs-, straf- en privaatrechtelijke middelen dan wel de dreiging daarmee. Handhaving heeft betrekking op alle publieke wetten en regels en bestrijkt daarmee een breed scala aan juridisch instrumentarium. In geval van de Veluwerandmeren kan het gaan om grijze, blauwe, groene en rode wet- en regelgeving met daaraan gerelateerde verordeningen en vergunningen. Voorbeelden van wetten zijn Wet milieubeheer (grijs), Wet verontreiniging oppervlaktewateren (blauw), Natuurbeschermingswet (groen) en Wet op de ruimtelijke ordening (rood). Naast deze kaderstellende wetten zijn er legio sectorale wetten, zoals de Visserijwet. Handhaving van vaarsnelheden is vastgelegd in het Binnenvaart Politie Reglement (BPR). In genoemde en vergelijkbare wetten is een verwijzing opgenomen naar de Wet economische delicten. Een overtreding van de grijze, blauwe, groene en rode wetten wordt gezien als een economisch delict en kan leiden tot een strafrechtelijke vervolging. Dit nadat het Korps Landelijke Politie Diensten (KLPD) een proces verbaal heeft opgemaakt tegen een wetsovertreder en het Openbaar Ministerie op grond van het proces verbaal besluit tot vervolging. Waar bijvoorbeeld Rijkswaterstaat en de Provincie Flevoland beschikken over bijzondere opsporingsbevoegdheden in het kader van bijvoorbeeld de Wet verontreiniging oppervlaktewateren respectievelijk de Natuurbeschermingswet is tussenkomst van de KLPD niet nodig om een delict voor te leiden aan het Openbaar Ministerie. In bestuursrechtelijke sfeer kan een beheerder optreden door bijvoorbeeld en dwangsom op te leggen als niet (tijdig) aan voorwaarden van een vergunning is voldaan. Met het oog op verhoging van de kosteneffectiviteit van handhaving heeft een aantal van de bij IIVR betrokken overheden een of meer overeenkomsten ondertekend voor het gezamenlijk inzetten van menskracht en middelen. Het gaat bijvoorbeeld om bestuurs-overeenkomsten inzake de milieuhandhavingssamenwerking in de verschillende provincies.

Aandachtspunten

Ter voorbereiding van het inrichtingsplan zijn op diverse momenten in het planproces werksessies gehouden. Tijdens die werksessies hebben vooral burgers en belangenorganisaties hun stem hebben laten horen. Veel van de genoemde knelpunten zijn vertaald in inrichtingsmaatregelen, zoals uitgewerkt in dit plan. Een niet onaanzienlijk aantal knelpunten hield echter

uitsluitend verband met ontoereikende handhaving, waardoor bijvoorbeeld campings ongehinderd delen van oevers kunnen annexeren, rust wordt verstoord door jetski's, fuiken van beroepsvissers door stropers worden leeggehaald en hoge vaarsnelheden van motorboten de veiligheid van zwemmers in het geding brengen. Aldus deelnemers van de werksessies, die uit eigen ervaringen en vanuit eigen belevingen punten van aandacht naar voren hebben gebracht. In dit plan zijn hiervoor slechts indirecte maatregelen opgenomen in de sfeer van informatievoorziening, inrichting van een informatiecentrum voor de randmeren en communicatie gericht op bewustmaking van de vele waarden van het gebied. Deze maatregelen dragen naar verwachting bij aan ontwikkeling van een mentaliteit van gebruikers die meer recht doet aan de schoonheid en mogelijkheden van het gebied. In meer directe zin ligt er een belangrijke taak bij de verschillende overheden wat betreft adequate handhaving. Uit internationale onderzoeken is gebleken dat enkele jaren van strikte handhaving de mores bepaalt voor het gebruik van een gebied. Eenmaal helderheid over wat wel en wat niet kan betekent niet dat handhaving vervolgens achterwege kan blijven maar wel dat het een beduidend minder intensieve aangelegenheid is. Veruit de meeste gebruikers houden zich dan aan de spelregels. Het is de verwachting dat deze algemene lijn ook in geval van de Veluwerandmeren opgaat. Gebruikers van dit gebied vragen immers zelf om helderheid van regels en controle op de naleving ervan. Buiten aandachtspunten die tijdens de werksessies naar voren zijn gebracht is tijdens de voorbereiding van het plan herhaaldelijk gestuit op onoverzichtelijkheid van informatie over eigendom en beheer en soms ook op verschillen tussen informatie van het Kadaster en topografische kaarten op basis van actuele luchtfoto's. Dit gebrek aan volkomen helderheid over de feitelijke situatie van met name de 'grijze' oevergronden tussen water en land heeft het in het verleden soms bepaald niet eenvoudig gemaakt voorgestane ingrepen te realiseren en kan ook voor obstakels zorgen bij de uitvoering van maatregelen in het kader van IIVR.

5 UITVOERINGSORGANISATIE

Eenvoudige en slagvaardige organisatie

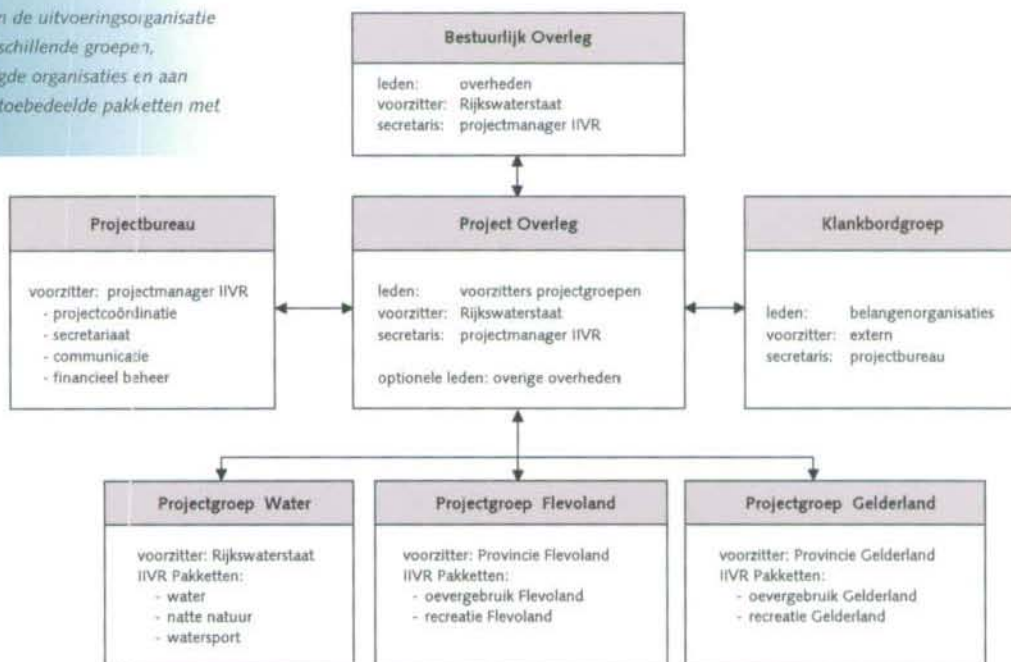
De organisatie van de uitvoering van IIVR is een middel om de gezamenlijke doelen op een efficiënte wijze te kunnen realiseren. De organisatie is beslist geen doel op zich en sluit aan bij de bestaande taken en bevoegdheden van de participerende overheden. Dit zowel wat betreft de uitvoering van maatregelen als activiteiten in de sfeer van beheer, onderhoud en handhaving. In de IIVR-rapportage Strategieën in Woord en Beeld is een organogram opgenomen, dat op 11 november 1999 door de stuurgroep BOVAR-IIVR is onderschreven en als uitgangspunt is gehanteerd bij de verdere uitwerking van de uitvoeringsorganisatie (zie afbeelding 7). Het gaat om een zodanige organisatie dat, op basis van verantwoordelijkheden van de participerende overheden, het inrichtingsplan door hen gezamenlijk kan worden uitgevoerd en dat ook tijdens de uitvoeringsfase vanuit een integrale visie nader sturing kan worden gegeven aan de ontwikkeling van het Veluwerandmerengebied.

Bestuurlijk Overleg

Het Bestuurlijk Overleg (BO) wordt gevormd door één bestuurlijk vertegenwoordiger per participerende overheid, aangevuld met een voorzitter en een secretaris. Het BO heeft de eindverantwoordelijkheid voor uitvoering van het inrichtingsplan. Het gaat om toezicht op de uitvoering van de maatregelen, om sturing in de richting van de gemeenschappelijke doelen, om eventuele verlegging van de koers en herijking van nut en noodzaak van maatregelen binnen fase II en fase III. In beginsel vergadert het BO eenmaal per jaar. Eventueel tussentijdse vragen van bijvoorbeeld de zijde van het projectbureau worden in eerste instantie voorgelegd aan de voorzitter, die kan besluiten andere leden van het BO te betrekken bij de behandeling van het

Afbeelding 7

Organogram van de uitvoeringsorganisatie IIVR met de verschillende groepen, vertegenwoordigde organisaties en aan projectgroepen toebedeelde pakketten met maatregelen.

betreffende vraagstuk. Tijdens het jaarlijkse overleg liggen voor: een evaluatierapportage van de gerealiseerde activiteiten in het achterliggende jaar, een overzicht van de stand van zaken in het lopende jaar en een uitvoeringsprogramma voor activiteiten in het voorliggende jaar. Als het nuttig of noodzakelijk is af te wijken van de inhoud van het inrichtingsplan is het aan het BO daarover een besluit te nemen. Dit geldt ook voor de besteding van middelen, die mogelijk vrijkomen als de uitvoering van maatregelen onverhoopt niet of gedeeltelijk kan plaats vinden of als de raming van kosten hoger is dan de werkelijke kosten blijken te zijn. In voorkomende gevallen besluit het BO bij voorkeur vanuit consensus op grond van heldere argumenten. In geval van geschillen zullen participanten trachten deze in eerste instantie op te lossen met behulp van 'mediation'. Indien het onmogelijk is een geschil op deze wijze op te lossen zal een geschil worden opgelost door een commissie van drie arbiters. Twee van de drie leden worden benoemd door de participanten die een geschil hebben en gezamenlijk benoemen deze twee leden het derde lid.

Project Overleg

Het BO draagt de te verrichten activiteiten op aan het Project Overleg (PO). Het PO bestaat regulier uit een voorzitter, een secretaris en de voorzitters van drie projectgroepen (Rijkswaterstaat, Provincie Flevoland en Provincie Gelderland) en optioneel uit (vertegenwoordigers van) de andere overheden die binnen IIVR participeren. Optionele leden bepalen zelf, afhankelijk van de agenda, of zij actief deelnemen aan een overleg. Het PO zorgt voor uitvoering van het inrichtingsplan conform afspraken binnen het convenant of (aanvullende) besluiten die jaarlijks door het BO worden genomen. Het PO is verantwoordelijk voor de voorbereiding van het jaarlijkse overleg van het BO. Kortom: voor de evaluatierapportage, de rapportage van de stand van zaken en het uitvoeringsprogramma. Leden van het PO zijn bij voorkeur in de gelegenheid via korte lijnen te communiceren met zijn of haar bestuurder(s) en hebben een goed overzicht over ontwikkelingen binnen de voor IIVR meest relevante beleidsvelden (ruimtelijke ordening, water, milieu, economische zaken, recreatie en toerisme). Het PO draagt zorg voor communicatie en afstemming tussen de projectgroepen (PG's) en de klankbordgroep (KG) over de voortgang van het project.

Project Groepen

De pakketten met maatregelen zijn onder te brengen binnen drie projectgroepen (PG's). Het gaat om de PG Water voor de maatregelen in de meren (pakketten: water, natte natuur, watersport), de PG Flevoland voor de maatregelen in de oeverzone van Flevoland (pakketten: oevergebruik Flevoland, recreatie Flevoland) en de PG Gelderland voor de maatregelen in de oeverzone van Gelderland (pakketten: oevergebruik Gelderland, recreatie Gelderland). Elke PG bestaat in beginsel uit een voorzitter en de projectleiders van de in behandeling zijnde maatregelen. De projectleiders worden bij voorkeur geleverd door de organisatie die het dichtste bij de uitvoering van de betreffende maatregel staat. In de regel zal dat gaan om gemeenten, waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat. De precieze invulling en werkwijze van de PG's is aan de organisaties die de voorzitters leveren: Rijkswaterstaat, Provincie Flevoland respectievelijk Provincie Gelderland. Via het PO worden de andere binnen IIVR participerende overheden op de hoogte gehouden van de vorderingen.

Klankbord Groep

Tijdens het planproces bestond de projectorganisatie uit een stuurgroep, een projectbureau en een initiatiefgroep. De laatste groep bestond uit ruim veertig vertegenwoordigers van overheden

en uiteenlopende belangenorganisaties. In de loop der jaren heeft de initiatiefgroep zich ontwikkeld tot een levendig netwerk van personen, waarin ideeën worden uitgewisseld en sectorale standpunten in bredere kaders worden geplaatst. Tijdens uitvoering van het inrichtingsplan zullen de meeste leden van de voormalige initiatiefgroep actief participeren binnen de uitvoering van projecten. Projectleiders voor de uitvoering van de verschillende maatregelen doen naar verwachting een beroep op specifieke kennis en kunde van voormalige initiatiefgroepleden. Met het oog op behoud van het netwerk als geheel, wordt de initiatiefgroep voortgezet als klankbordgroep (KG). De naamswijziging wijst op een andere rol: in plaats van het nemen van initiatieven gaat het vooral om het functioneren als een klankbord voor de activiteiten die samenhangen met de uitvoering van maatregelen. Signalen van de klankbordgroep kunnen via het PO worden voorgelegd aan het BO tijdens het jaarlijks overleg.

Project Bureau

De dagelijkse coördinatie en organisatie van de uitvoering is in handen van een projectbureau (PB). Het bureau is een voortzetting van het procesteam, dat als motor heeft gefunctioneerd tijdens het planproces. Het projectbureau ondersteunt het BO, het PO, de KG en mogelijk een of meer PG's. Het bureau bestaat uit een projectmanager (1,0 fte), een projectcoördinator (1,0 fte) en een medewerker voor het secretariaat (1,0 fte) en kan een beroep doen op een financieel deskundige (0,5 fte) en een communicatie deskundige (0,5 fte). Het projectbureau wordt ondergebracht bij Rijkswaterstaat directie IJsselmeergebied, waarmee de rechtspositie van de medewerkers en de huisvesting zijn geregeld.

Jaarlijks overlegritme

Uitvoering van het inrichtingsplan is gedacht in een, naar verhouding tot het ambitieniveau, relatief korte periode (2002-2010). Deze ambitie is slechts te realiseren met een efficiënte communicatie tussen de verschillende groepen en een slagvaardig optreden van de afzonderlijke groepen. Met het oog op beide is, op basis van ervaringen met vergelijkbare uitvoeringstrajecten, een jaarlijks overlegritme ontworpen dat naar verwachting voldoet aan de eisen vanuit de toekomstige praktijk. Op een tijdas zijn de meest geschikte overlegmomenten aangegeven voor het BO, het PO, de KG en het brede publiek (zie afbeelding 8).

Afbeelding 8

Schematisch overzicht van het overlegritme van de verschillende groepen.

6 FINANCIERING

Gezamenlijke realisatie van integraal plan

Het planproces was voor alle participanten een kwestie van wikken en wegen en geven en nemen, op weg naar een integraal plan waar het gebied en de gebruikers bij gebaat zijn. Een integraal plan is vergelijkbaar met een bonte puzzel: alle stukjes passen in elkaar, geen enkel stukje dat uitsluitend rood of groen is en het geheel geeft een beeld dat veel meer is dan de som der losse delen. In aansluiting op het planproces kan ook de realisatie niet anders zijn dan een gezamenlijke uitdaging de gestelde doelen in de praktijk te brengen. Dit betekent dat realisatie per definitie meer is dan het verdelen van puzzelstukjes onder de betrokken organisaties. Immers, geen van de organisaties zal puzzelstukjes kunnen vinden die exact aansluiten bij zijn formele taakstelling. Daarnaast zou strikte verdeling van puzzelstukjes leiden tot het niet optimaal benutten van elkaars kennis en inzichten, waarmee de uitvoering naar alle waarschijnlijkheid minder efficiënt verloopt dan mogelijk. Ervaringen in Flevoland kunnen immers van pas komen in Gelderland en andersom. Uit diverse onderzoeken naar mogelijkheden om integraal gebiedsgericht (water)beleid beter in de praktijk te kunnen brengen komt naar voren dat overheden enerzijds goed moeten samenwerken en anderzijds met één gezicht naar buiten moeten treden. Dit maakt gezamenlijke realisatie tot een vereiste en wijst op het belang van een centrale coördinatie of gebiedsregie. Met ondertekening van het convenant op basis van de inhoud van het plan leggen betrokken actoren zich een inspanningsverplichting op voor realisatie van alle in het plan opgenomen maatregelen.

Uitgaven verantwoordend vanuit taakstelling

Door de bril van een systematicus lijkt gezamenlijke realisatie van een integraal plan een schier onmogelijke opgave. Elke organisatie heeft zich immers te houden aan een wettelijk vastgelegde taakstelling in het kader van de Gemeentewet, Provinciewet, Waterschapswet en wetten op rijksniveau en wordt gevraagd te opereren als gelijkwaardige partner bij de uitvoering van maatregelen die maar voor een deel binnen zijn taakstelling vallen. Dit dilemma is uitsluitend op te lossen als elke organisatie enerzijds een ruime taakopvatting hanteert en anderzijds (delen van) bepaalde maatregelen op inzichtelijke wijze verbindt aan de wettelijke taakstelling. Met dit laatste kan elke organisatie aan zijn achterban de participatie in de uitvoering van het plan verantwoorden. Met het oog hierop is in bijlage 4 per actor een overzicht gegeven van wat IIVR betekent in termen van baten in relatie tot de betreffende taakstelling, kosten en personele inspanningen.

Verdeelsleutel voor participanten

IIVR is een uniek project maar in zijn soort niet het enige of eerste. De afgelopen jaren zijn in vergelijkbare projecten ervaringen opgedaan met de financiering van integrale gebiedsgerichte plannen, waarbij uiteenlopende overheden zijn betrokken. Bij gebrek aan een generiek instrument voor integrale financiering is binnen IIVR vooral gebruik gemaakt van dergelijke ervaringen. De financiering blijkt voor de uitvoeringsorganisatie veruit het beste werkbaar als één verdeelsleutel wordt gehanteerd voor het hele plan. Daarmee ontstaat een robuust kader voor een flexibel en efficiënt uitvoeringstraject, waarin discussies over herijkingen vooral worden gevoerd op grond van inhoudelijke argumenten en niet op grond van vraagstukken over de verdeling van kosten. Dit laatste heeft minder prioriteit omdat het in alle gevallen om maatschappelijke kosten gaat die door burgers hetzij via het belastingstelsel hetzij via heffingen

worden betaald en in dit geval een duurzame kwaliteitsimpuls van het gebied tot doel hebben. Ook vanuit een algemene verdeelsleutel kunnen per organisatie relaties worden gelegd tussen het daaruit voortkomende bedrag en de taakstelling (zie bijlage 4). Op grond van taakstellingen en belangen bij uitvoering van het plan is een verdeelsleutel ontwikkeld zoals aangegeven in afbeelding 9.

Voor de in afbeelding 9 aangegeven kosten geldt dat is uitgegaan van alle investeringskosten inclusief kosten van voorbereiding en alle kosten van organisatie en communicatie tot en met 2010 (zie voor een gespecificeerd overzicht bijlagen 3 en 8). In totaal gaat het om een bedrag van € 39.000.000, dat qua financiering te verdelen is over negen jaar.

Dit bedrag is in beginsel een maximum.

Afbeelding 9

Verdeelsleutel voor financiering van investeringskosten (inclusief organisatie en communicatie). Van links naar rechts zijn aangegeven de participerende overheden, het percentage waarmee een betreffende organisatie in de kosten bijdraagt en de betekenis van dit percentage voor de totale investeringskosten.

Actor	%	totaal 2002-2010 (€)
Gemeente Dronten	1,50	585.000
Gemeente Elburg	1,50	585.000
Gemeente Ermelo	0,50	195.000
Gemeente Harderwijk	1,50	585.000
Gemeente Kampen	0,13	50.000
Gemeente Nijkerk	0,13	50.000
Gemeente Nunspeet	1,00	390.000
Gemeente Oldebroek	0,13	50.000
Gemeente Putten	0,50	195.000
Gemeente Zeewolde	1,50	585.000
subtotalen:	8,38	3.270.000
Ministerie van LNV	12,82	5.000.000
Rijkswaterstaat	56,23	21.930.000
Subsidies	7,69	3.000.000
subtotalen:	76,74	29.930.000
Provincie Flevoland	5,13	2.000.000
Provincie Gelderland	5,13	2.000.000
Provincie Overijssel	-	-
subtotalen:	10,26	4.000.000
Waterschap Veluwe	4,10	1.600.000
Waterschap Zuiderzeeland	0,51	200.000
subtotalen:	4,62	1.800.000
Totaal:	100,00	39.000.000

Jaarlijks uitvoeringsprogramma

Met het vaststellen van het plan door bestuurders (2001: raden, staten, algemeen bestuur, directies) van de diverse overheden wordt tevens een principe-besluit genomen voor het in het plan vervatte meerjarenprogramma (negen jaren verdeeld over drie fasen). Uit dat meerjarenprogramma vloeit als eerste het jaarlijkse uitvoeringsprogramma voor 2002 voort. In dat programma zijn voor 2002 concrete voornemens aangegeven voor de uitvoering van (delen van) maatregelen en welke actoren daarbij een rol spelen. Na behandeling door het Bestuurlijk Overleg in 2001 wordt het uitvoeringsprogramma door de verschillende actoren als voorstel

voorgelegd aan hun bestuurlijke achterban (raden, staten, algemeen bestuur, directies). Het is aan hen het voorstel over te nemen en om te zetten in een (wijzigings)besluit voor de begroting van 2002. Pas daarna kan het uitvoeringsprogramma door het Bestuurlijk Overleg formeel worden vastgesteld. Dit kan worden georganiseerd via een schriftelijke ronde. Vervolgens kan het uitvoeringsprogramma worden uitgevoerd in 2002 onder leiding van de Project Groepen. Anticiperend op vaststelling van het uitvoeringsprogramma voor een bepaald jaar kunnen de diverse overheden gelden reserveren overeenkomstig de verdeelsleutel. Door uit te gaan van vaste jaarlijkse bedragen is de beschikbaarheid van middelen niet afhankelijk van het tijdstip van vaststelling van het uitvoeringsprogramma in relatie tot begrotingsbehandelingen van de verschillende overheden.

Procedure financiering uitvoering maatregelen

Per maatregel is een projectleider nodig, die verantwoordelijk wordt gesteld voor het (doen) uitvoeren van de betreffende maatregel(en) conform de omschrijving in dit plan (bijlage 8). Een projectleider verzorgt de uitbesteding of aanbesteding van het uit te voeren werk conform Europese aanbestedingsregels. Voordat een projectleider tot formele opdrachtverlening overgaat dient hij of zij te beschikken over een financieringsovereenkomst met Rijkswaterstaat. In een dergelijke overeenkomst staat onder meer omschreven wat in het kader van IIVR de te leveren prestatie inhoudt, wie toeziet op de levering van die prestatie, wanneer het werk wordt opgeleverd en welke betalingstermijnen worden aangehouden. Ondertekening van een financieringsovereenkomst door Rijkswaterstaat is pas mogelijk nadat de projectmanager IIVR schriftelijk heeft verklaard dat de voorgenomen opdrachtverlening past binnen het inrichtingsplan, zowel in inhoudelijk als in financieel opzicht. Na ondertekening van een financieringsovereenkomst kan de betreffende projectleider overgaan tot opdrachtverlening en bepaalt Rijkswaterstaat, uitgaande van een redelijke verhouding tot de (te verrichten) uitgaven door de participant, het aantal termijnen waarin, al dan niet per voorschot, tot betaling wordt overgegaan. Na afronding van het werk zorgt een projectleider zelf voor een prestatieverklaring en een daarop te baseren accountantsverklaring. De kosten voor een accountantsverklaring zijn voor rekening van IIVR. Nadat de accountantsverklaring is overlegd bij Rijkswaterstaat zal het (resterende) bedrag worden voldaan aan de organisatie van waaruit de projectleider opdracht heeft verleend.

Levering van financiële bijdragen

Na ondertekening van het convenant op basis van het onderhavige inrichtingsplan zal Rijkswaterstaat het financieel beheer voeren over een uitvoeringsbudget van € 39.000.000, op voorwaarde dat € 17.070.000 daarvan in de periode 2002-2010 door de overige participanten wordt overgemaakt op rekening van Rijkswaterstaat (zie afbeelding 9). Bijdragen van participanten worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de Indexering Bruto Overheidsinvesteringen (IBOI) en zijn exclusief eventuele wijziging van de voor uitvoering van alle werken verschuldigde omzetbelasting uitgaande van 19% BTW.

Deze bijdragen staan in administratieve zin los van de financiering van uitgevoerde werken. Op grond van de verdeelsleutel storten participanten in beginsel jaarlijks hun bijdrage. Rijkswaterstaat stuurt met referte aan de verdeelsleutel jaarlijks een rekening aan elke participant. Indien participanten hun bijdrage met een eenmalige storting willen voldoen kunnen hierover afspraken worden gemaakt met Rijkswaterstaat. Rentevergoedingen zijn in dergelijke gevallen niet aan de orde. Jaarlijks zal tijdens het Bestuurlijk Overleg een evaluatierapportage ter goedkeuring worden voorgelegd, met daarin een overzicht van werkelijk gemaakte kosten en stortingen door IIVR-participanten.

Omgaan met afwijkingen ten opzichte van het plan

De inhoud van het onderhavige inrichtingsplan is na ampel beraad en uiteenlopende onderzoeken tot stand gekomen. Ondanks dit kunnen zich wijzigingen voordoen als gevolg van nieuwe ontwikkelingen (zie bijlage 5) en onvoorziene omstandigheden waardoor de kostenraming niet meer adequaat is. Hierover zijn principe-afspraken nodig tussen IIVR-participanten.

In gevallen waar IIVR-maatregelen onverhoopt niet of slechts zeer ten dele kunnen worden uitgevoerd en waar, als gevolg ervan, een overheid de financiële participatie niet meer kan verantwoorden in relatie tot de wettelijke taakstelling, zal tijdens het Bestuurlijk Overleg een voorstel worden gedaan voor alternatieve maatregelen of vermindering van de financiële bijdrage van de betreffende participant. In uiterste gevallen kunnen eerder gedane stortingen geheel of gedeeltelijk worden teruggestort, wetende dat de totale kosten lager uitvallen dan de raming. In het specifieke geval van de maatregel 'verbeteren waterzuivering Harderwijk (WA 1)' heeft het eventueel niet realiseren consequenties voor de verdeelsleutel. Dit omdat een bepaald deel van de financiële bijdrage van Rijkswaterstaat en Waterschap Veluwe exclusief voor deze maatregel kan worden aangewend. Verbetering van de waterkwaliteit wordt namelijk betaald uit bestemmingsheffingen voortkomend uit de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) en inkomsten uit deze heffingen kunnen niet worden aangewend voor andere inspanningen.

De kostenraming voor IIVR-maatregelen staat in beginsel voor het maximumbedrag dat beschikbaar is voor uitvoering van betreffende maatregelen. Uiteindelijk zijn het de werkelijk gemaakte kosten die de feitelijke uitgaven bepalen. Van projectleiders wordt verwacht dat zij de werkelijk te maken kosten zoveel als mogelijk weten te beperken. In gevallen waar onvoorzien toch sprake is van meerwerk (bijvoorbeeld als gevolg van archeologische vondsten) groter dan 10% van de geraamde kosten, is het aan de voorzitter van het Bestuurlijk Overleg -of naar zijn oordeel aan het Bestuurlijk Overleg- hierover een besluit te nemen. In gevallen waar beargumenteerd meerwerk minder bedraagt dan 10% van de geraamde kosten met een maximum van € 50.000 ligt het in de bevoegdheid van de projectmanager IIVR hierover een besluit te nemen. Elke vorm van meerwerk komt jaarlijks aan de orde tijdens het Bestuurlijk Overleg.

7

COMMUNICATIE

Interactief planproces

Dit inrichtingsplan is het resultaat van een interactief planproces in de periode 1997-2001. Vier jaar lang zijn honderden burgers, tientallen belangenorganisaties, uiteenlopende beleidsmedewerkers, beheerders en bestuurders van negentien overheden betrokken geweest bij een open zoekproces naar de inhoud van een gezamenlijk plan. Het plan is daarbij niet als einddoel gezien maar als een overeen te komen basis voor verdere inrichting van het gebied. De vele interacties tijdens het planproces hebben invloed gehad op zowel de inhoud van het plan, de samenwerking tussen actoren als de sturing van beleid en beheer. De inhoud is de resultante van een combinatie van een volledig open inbreng van ideeën en stevig denkwerk over samenhang, effecten en consequenties. Het proces heeft een netwerk van actoren doen ontstaan, dat op de hoogte is van gemaakte afwegingen. Mensen hebben intensief met elkaar gesproken over de toekomst van hun gezamenlijke gebied en zijn zich bewust (geworden) dat anderen vanuit geheel andere perspectieven naar het gebied kunnen kijken. Dit (vergrote) bewustzijn is een basis voor acceptatie van en respect voor toekomstige ingrepen in het gebied. De sturing van de inhoud van het plan en het proces er naar toe was in handen van bestuurlijke vertegenwoordigers van alle participerende overheden. Daarbij telden de taakstelling, de taakopvatting en de strategische doelen van al deze overheden. Ook op bestuurlijk niveau bestond de noodzaak met elkaar mee te denken. Tijdens al deze interacties was communicatie cruciaal. Het was de onzichtbare succesfactor.

Loyaliteit: essentieel voor effectieve communicatie

Communicatie is essentieel maar de essenties van communicatie tussen mensen zijn minder eenvoudig te duiden dan 'communicatie' tussen apparaten. Mensen zijn immers geen apparaten en het past dan ook niet over communicatie te denken in termen van transmissies. Anders dan bij technische communicatie gaat er bij mensen niets van de een naar de ander. De ontvanger ontvangt niets maar schept iets, in de ontmoeting met zijn omgeving. Effecten van communicatie zijn dan ook geen neerslag van verstuurd boodschappen maar van constructies van die boodschappen. De kans dat die constructies zijn zoals bedoeld, neemt toe met de geloofwaardigheid van een initiatiefnemer. Dat is een belangrijke basis voor goed contact. Een initiatiefnemer die vanuit geringe interne afstemming of onenigheid met tegenstrijdige inhoudelijke berichten naar buiten treedt, boet in aan geloofwaardigheid en ontmoet meer en meer ontvangers die selectief luisteren en eigen beelden construeren. Voor IIVR betekent dit dat de grote winst die met het planproces is behaald slechts in de praktijk kan worden gebracht als de overheden nauw blijven samenwerken en loyaal achter de inhoud van het plan blijven staan. Tezamen vormen zij de netwerkoverheid van de Veluwerandmeren. Zonder dat, alle inspanningen ten spijt, is de kans groot dat het plan verwordt tot een ideeënboek waaruit selectief argumenten kunnen worden ontleend voor realisatie van bepaalde wensen. En een dergelijke situatie was juist de aanleiding voor het interactieve planproces.

Communicatie essentieel voor effectieve realisatie

Het inrichtingsplan voorziet in forse investeringen in het gebied alsook in inspanningen in de sfeer van beheer, onderhoud en handhaving. Hiermee wordt een goede basis gelegd voor een duurzame inrichting en een duurzaam gebruik van de randmeren. Voor een aanzienlijk deel is het aan de gebruikers zelf hoe deze maatschappelijke investeringen uitwerken in de praktijk. Een straat kan nog zo fraai worden opgeleverd, maar als op onbewaakte momenten het plaveisel wordt besmeurd met olie en muren worden bespoten met verf is de uitstraling anders dan beoogd. Ook intensieve handhaving betekent niet dat mensen de hele dag worden gevolgd in hun handelen. Mede met het oog hierop is het planproces open opgezet. Honderden gebruikers zijn direct betrokken geweest bij werksessies en duizenden gebruikers hebben in kranten kunnen lezen welke afwegingen zijn gemaakt. Uit de vele reacties blijkt een grote betrokkenheid van burgers bij de toekomst van hun gebied. Zo bezien ligt er een goede basis voor de realisatie van het plan. Tijdens het planproces is de acceptatie van ingrepen echter 'slechts' een papieren aangelegenheid. Tijdens de realisatie gaan enkele regels over aanlegplaatsen, een klimtoren en een ecolint bij velen pas echt leven. Dit maakt dat communicatie tijdens het realisatietraject minstens zo van belang is als tijdens het planproces. Dit geldt niet alleen voor communicatie door overheden richting gebruikers maar ook voor communicatie binnen de overheidsorganisaties zelf. De hiervoor besproken loyaliteit aan het plan staat of valt immers met bekendheid van de inhoud en de voortgang.

Planmatige aanpak

Communicatie is alleszins maatwerk in de tijd en met het oog op doelgroepen. De doorlopende hamvraag luidt: wie is op welk moment gebaat bij welke boodschap? Het beantwoorden van deze vraag vereist betrokkenheid van communicatiedeskundigen bij realisatie van het plan. In verband hiermee is binnen het projectbureau expliciet menskracht opgenomen voor communicatie (0,5 fte). Deze functionaris werkt als een spin in een web en houdt overzicht over schakels tussen de uitvoering van maatregelen en de doelgroepen die daarbij van belang zijn. Naast betrokkenheid en inzicht, nodig om in beginsel op elk moment maatwerk te kunnen leveren, is een planmatige aanpak van belang. Het geeft houvast en brengt herkenbare lijnen in communicatie. Aan het begin van het realisatietraject wordt hiervoor een beknopt communicatieplan opgesteld door de betreffende functionaris. In dat plan worden specifieke doelen en middelen met elkaar in verband gebracht.

Communicatiemiddelen

Vooruitlopend op het communicatieplan zijn mogelijke middelen in beeld gebracht, die voortvloeien uit ervaringen tijdens het planproces en realisaties van verwante plannen. Voor alle actortypen (burgers, belangenorganisaties, beleidsmedewerkers, beheerders, bestuurders) valt te denken aan een jaarlijkse *nieuwsbrief* of *krant*. Met ruimte voor feiten én meningen van belanghebbenden en belangstellenden kan dit een geschikt medium zijn om het gedachtegoed achter IIVR onder de aandacht te houden. Als verschijningsmoment lijkt het voorjaar heel geschikt in verband met het intensieve gebruik van de meren in de zomer. Naast een nieuwsbrief of krant valt ook te denken aan een *website* op internet waarop doorlopend informatie kan worden verstrekt. Specifiek voor burgers voorziet het plan in aanleg van een *drijvend informatiecentrum*, waar alle denkbare informatie over de Veluwerandmeren verkrijgbaar is. Het kan gaan

om de in het kader van IIVR opgestelde documenten en fotoboeken tot en met multimedia waarmee mensen kennis kunnen maken met de waarden van het gebied. Eveneens primair voor burgers valt te denken aan een jaarlijkse *informatieavond*, vergelijkbaar met de avonden die tijdens het planproces jaarlijks zijn georganiseerd op uiteenlopende locaties. Als richtdatum hiervoor is gekozen voor 4 oktober als geschikt evaluatiemoment aan einde van het zomerseizoen. Naar goed werkend buitenlands voorbeeld is het mogelijk op uiteenlopende plaatsen (kiosken, sporthuizen, restaurants, etc.) herkenbare formulieren aan te bieden ('*leaflets*'), waarop klachten en suggesties kunnen worden aangegeven. Hiermee kan enerzijds waardevolle informatie worden verkregen en kan anderzijds een voortdurende impuls worden gegeven aan het gevoel van gezamenlijke realisatie van een gezamenlijk plan. Specifiek voor belangenorganisaties valt te denken aan *agendalidmaatschappen* voor verslagen van het Bestuurlijk Overleg, projectgroepen, klankbordgroep en eventuele werkgroepen. De belangstelling kan kenbaar worden gemaakt door betreffende organisaties. Met beschikbaarheid van de verslagen kunnen vertegenwoordigers hun eigen achterban van maatwerkinformatie voorzien. Hiermee kan voor IIVR een belangrijke impuls uitgaan naar vele honderden betrokken burgers. Beleidsmedewerkers en beheerders wordt met het voorafgaande alsook vertegenwoordiging in de verschillende groepen naar verwachting voldoende aangeboden om op de hoogte te kunnen blijven. Naast alle reguliere communicatiemiddelen is het denkbaar dat bijvoorbeeld in 2005 en 2010 een *boekje* wordt uitgegeven over de resultaten in het veld.

Raming van kosten

Voor de raming van kosten van communicatiemiddelen is, vooruitlopend op het op te stellen communicatieplan, uitgegaan van de in dit hoofdstuk voorgestelde communicatiemiddelen. Het gaat om een raming, die naar verwachting enige ruimte laat voor aanvullende initiatieven. Buiten het drijvend informatiecentrum, dat als maatregel is vervat in het plan, gaat het gemiddeld om € 100.000 per jaar en daarmee voor de planperiode (2002-2010) om € 900.000.

De kosten van de planvorming in de periode 1996-2001 zijn gefinancierd door Rijkswaterstaat directie IJsselmeergebied.

R

REFERENTIES

BOVAR IIVR, Lelystad 1997.

Meer stemmen, één melodie.

BOVAR IIVR, Lelystad 1998.

Veluwerandmeren over de eeuwsgrens.

BOVAR IIVR, Lelystad 1999.

Strategieën in woord en beeld.

Commissie Integraal Beleidsplan Randmeren IJsselmeerpolders, 1987.

Deelplan Nuldernaauw en Wolderwijd en Deelplan Veluwemeer en Drontermeer.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag 1995.

Structuurschema Groene Ruimte.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Lelystad 1992.

Integraal Beheersplan IJsselmeer en Markermeer.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Den Haag 1998.

Vierde Nota Waterhuishouding.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Lelystad 2000.

Eindnota Waterhuishouding In het Natte hart (WIN).

Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Den Haag 2000.

Anders omgaan met water. Waterbeleid in de 21e eeuw.

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Den Haag 2001.

Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening (deel 1).

Provincie Flevoland, Lelystad 1999.

Bestuursvereenkomst inzake milieuhandhavingssamenwerking in de Provincie Flevoland.

Provincie Flevoland, Lelystad 2001.

Omgevingsplan.

Provincie Gelderland, Arnhem 1996.

Streekplan. Stimulans voor ontwikkeling, ruimte voor kwaliteit en zorg voor omgeving.

Rathenau Instituut, Den Haag 2000.

Het blauwe goud verzilveren.

STOWA, Utrecht 1997.

Interactieve planvorming gericht op effectiviteit en acceptatie.

STOWA, Utrecht 2000.

Communicatie voor beleidsprocessen.

Waardenburg bv, Culemborg 2000

Natuurontwikkeling bij beekmondingen langs het Veluwemeer.

Waterschap Veluwe, Apeldoorn 2000.

Actualisering kosten van vierde trap zuivering.

BIJLAGEN

Bij het Inrichtingsplan Veluwerandmeren

1

BEGRIPPENLIJST

Actuele situatie

Feitelijke weergave van luchtfoto's van de Veluwerandmeren.

Autonome ontwikkelingen

Ontwikkelingen in het Veluwerandmerengebied die ook zonder IIVR naar alle waarschijnlijkheid hun beslag zullen krijgen. Het gaat om intensivering van het gebruik van het water, realisatie van bestaand beleid, verbreding van de vaargeul, verlenging van de verblijftijd van het water en vergroting van de belasting van het water met nutriënten.

Beheer

Besturen van één of meer aspecten binnen de ruimte van het plangebied.

Bestuurlijk Overleg (BO)

Overleg van bestuurlijke vertegenwoordigers van de binnen IIVR participerende overheden. Het BO is besluitvormend voor uitvoeringsprogramma's en eventuele herijkingen gedurende de uitvoeringsperiode 2002-2010.

Bouwsteen

Met beroepsmatige deskundigheid verrijkt(e) idee, suggestie of oplossing zoals voortgekomen uit interactieve werksessies.

Effect

Manifestatie of uitwerking van een maatregel nadat deze is gerealiseerd. Het gaat om beoogde en ongewenste (neven)effecten.

Effectiviteit

Mate waarin een bepaalde maatregel bijdraagt aan het behalen van één of meer doelen. De effectiviteit van een maatregel is maximaal als het beoogde doel wordt gehaald en ongewenste (neven)effecten nagenoeg uitblijven.

Faciliteringsmaatregel

Maatregel die het private partijen mogelijk maakt een ruimtelijke activiteit te verrichten. Het geeft hen de 'license to operate'. Financiering is volledig een zaak van private partijen. In de omschrijving begint de maatregel met het werkwoord 'faciliteren'.

Handhaving

Bewerkstelligen van naleving van wet- en regelgeving, inclusief vergunningen, door toezicht en zo nodig door toepassing van bestuurs-, straf- en privaatrechtelijke middelen dan wel de dreiging daarmee.

Klankbordgroep (KG)

Vertegenwoordigers van betrokken belangenorganisaties, die in onderling overleg de uitvoering van IIVR kritisch volgen en waar nodig suggesties aanreiken voor verbetering.

Lopende projecten

Projecten die in formele zin los staan van IIVR maar naar alle waarschijnlijkheid in het Veluwerandmerengebied worden uitgevoerd en dus deel gaan uitmaken van de toekomstige luchtfoto van het gebied.

Maatregel

Uitgewerkte bouwsteen die deel uitmaakt van het inrichtingsplan. Per maatregel is een 'fact sheet' opgesteld, waarin aandacht voor specifieke doelen, locatie, eisen, randvoorwaarden, actoren, instrumentarium, menskracht en kosten.

Onderhoud

Geheel van activiteiten, nodig om de staat van een gebied of een object in tact te houden en verval en verwaarlozing te voorkomen.

Onderzoeksmaatregel

Maatregel die zich richt op onderzoek dat moet zijn afgerond om eventueel over te kunnen gaan tot formulering van uitvoerings- of stimuleringsmaatregel. In de omschrijving begint de maatregel met het werkwoord 'onderzoeken'.

Pakket

Cluster van maatregelen op grond van overeenkomsten in thematiek of locatie.

Project Overleg (PO)

Opdrachtnemer van het Bestuurlijk Overleg en opdrachtgever voor de projectgroepen en het projectteam. Binnen het PO participeren een voorzitter, de voorzitters van de projectgroepen en leden van het projectteam.

Publiek Private Samenwerking (PPS)

Samenwerking tussen publieke en private organisaties, waarbij overheden verantwoordelijk blijven voor uitvoering van een plan en private partijen mede uitvoeren en financieren. Het gaat om langdurige samenwerkingen waarbij een optimale taak- en risicoverdeling centraal staat.

Realisatie

In praktijk brengen van een maatregel. Synoniem van uitvoering.

Stimuleringsmaatregel

Maatregel die grotendeels wordt uitgevoerd door een private partij en waarvoor IIVR maximaal 50% van de uitvoeringskosten financiert. In de omschrijving begint de maatregel met het werkwoord 'stimuleren'.

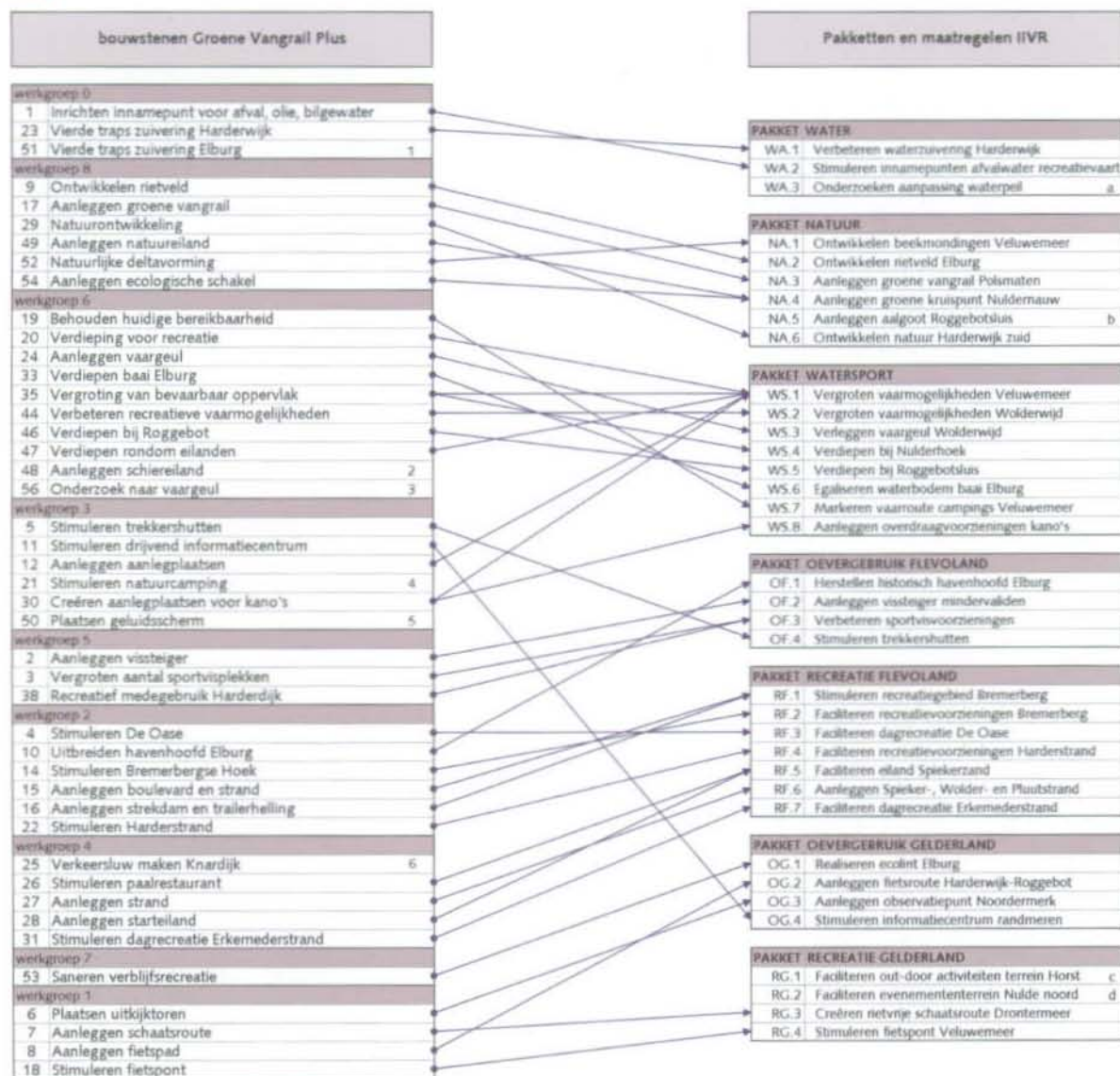
Strategie

Vanuit een bepaalde invalshoek gekozen pakket bouwstenen. Binnen IIVR is gekozen voor strategie Groene Vanrail Plus, waarbinnen evenwichtige aandacht bestaat voor natuur en recreatie.

Uitvoeringsmaatregel

Maatregel waarvan uitvoering binnen de competentie ligt van de betrokken overheden en in het kader van IIVR in de periode 2002-2010 wordt gerealiseerd. In de omschrijving begint de maatregel met een werkwoord.

RELATIES TUSSEN BOUWSTENEN, MAATREGEL EN PAKKETTEN

Dit overzicht vormt een inhoudelijke schakel tussen de strategie Groene Vangrail Plus (zie Strategieën in Woord en Beeld) en dit inrichtingsplan. In het overzicht is aangegeven hoe bouwstenen uit Strategieën in Woord en Beeld tijdens de verschillende ontwerpfasen zijn geïntegreerd tot maatregelen en in welke pakketten zij zijn opgenomen. Enkele bouwstenen zijn afgevoerd om de hierna genoemde argumenten.

1. Vierde traps zuivering Elburg: besluit hierover is voorzien na 2010 en valt daarmee buiten de horizon van het inrichtingsplan. Voordat een afgewogen besluit kan worden genomen over de met realisatie gepaard gaande investering moet duidelijkheid bestaan over de feitelijke effecten van de maatregel 'Verbeteren waterzuivering Harderwijk' (WA.1).
2. Aanleggen schiereiland: ongunstig voor zowel natuur als recreatie door bijvoorbeeld doorkruising surfplaats en vergroting toegankelijkheid/verstoring van naastgelegen natuurgebied.
3. Onderzoek naar vaargeul: morfologische maatregelen voor meer veiligheid van vaargeul zijn niet effectief. Meer strandtoezicht, voorlichting over steil talud en ballenlijnen bieden meer soelaas.

4. Stimuleren natuurcamping: uit aanvullend onderzoek blijkt reeds voldoende aanbod van dergelijke kampeermogelijkheden in Veluwe- en randmerengebied.
5. Plaatsen geluidsscherm: scherm moet passen binnen landschapsplannen en mag niet leiden tot sociale onveiligheid. Transparant scherm neemt zicht echter niet weg. Combinatie van deze eisen maakt adequate maatregel onmogelijk. Mogelijk alternatief ligt in aanplant bomen en struiken (zie maatregel NA.4).
6. Verkeersluw maken Knardijk: voor Gemeente Zeewolde is er geen acceptabel alternatief voor geleiding van het doorgaande verkeer van Zeewolde naar Harderwijk en vice versa indien de Knardijk wordt afgesloten.

Naast maatregelen die wel deel uitmaken van Groene Vangrail Plus en niet zijn opgenomen in het inrichtingsplan, zijn enkele maatregelen wel opgenomen in het plan die geen deel uitmaken van Groene Vangrail Plus. De motivatie voor het opnemen van die maatregelen is beschreven in bijlage B in de betreffende fact sheets. Het gaat om:

- a. Onderzoeken aanpassing waterpeil.
- b. Aanleggen aalgoot Roggebotsluis.
- c. Faciliteren out-door activiteiten terrein Horst.
- d. Faciliteren evenemententerrein Nulde noord.

3 KOSTENRAMING

De kostenraming is in opdracht van BOVAR-IIVR uitgevoerd door ingenieursbureau DHV Milieu en Infrastructuur. Hierbij is gebruik gemaakt van de PRI-systematiek van Rijkswaterstaat. De raming betreft zowel investeringskosten, kosten van beheer en onderhoud en benodigde ambtelijke inzet.

Investeringskosten (afbeelding 5 op pagina 32)

De geraamde investeringskosten betreffen alle kosten die samenhangen met realisatie van een maatregel, met uitzondering van de ambtelijke inzet voor projectleiding (zie onder). Investeringskosten omvatten:

- directe kosten zoals ontgronden, transporteren, bouwwerkzaamheden;
- indirecte kosten zoals winst en risico;
- bijkomende kosten zoals grondverwerving, compensatie, schadevergoedingen, 'engineering' (ontwerp, bestek, toezicht), leges en vergunningen;
- object onvoorzien;
- omzetbelasting van 19% (BTW).

De investeringskosten zijn gebaseerd op prijspeil 1 januari 2002 en zijn afgerond op bedragen van € 5.000.

Tevens is de nauwkeurigheid van de raming aangegeven. Deze hangt samen met de 'scope' van de in bijlage 8 beschreven maatregelen: hoe exacter de maatregel is beschreven hoe nauwkeuriger de raming. Per maatregel is aangegeven welke posten met name bepalend zijn voor de onnauwkeurigheid van de raming.

Bij de raming is nadrukkelijk rekening gehouden met de mogelijke baten van het maken van 'werk met werk'. Met name voor combinaties van verdiepingen voor recreatie met aanleg van natuur- of recreatie-eilanden in de directe omgeving heeft dit in de ramingen tot aanzienlijke kostenreducties geleid. De realisatie van deze recreatieve verdiepingen binnen de kostenramingen is daarmee wel afhankelijk geworden van de daadwerkelijke benutting van deze 'werk-met-werk' mogelijkheden.

Kosten beheer en onderhoud (afbeelding 3-1)

De geraamde kosten van beheer en onderhoud betreffen de inspanningen die nodig zijn om het gerealiseerde werk in stand te houden, met uitzondering van de kapitaalslasten (rente en afschrijving). De kosten van beheer en onderhoud omvatten onder andere:

- inspecties;
- dagelijks beheer;
- energiekosten;
- klein en groot onderhoud.

Jaarlijkse kosten voor beheer en onderhoud zijn berekend als gemiddelden over een periode van vijftig jaar en zijn gebaseerd op prijspeil 1 januari 2002.

Ambtelijke inzet (afbeelding 3-2)

Ambtelijke inzet betreft de benodigde inzet voor projectleiding, zoals de begeleiding van de voorbereiding en uitvoering en afstemmingsoverleg met andere overheden en belangenorganisaties, en zijn dus per definitie ambtelijk van aard. Overigens maakt eventuele inzet van een overheidsorganisatie aan ontwerp, bestek of (technisch) toezicht deel uit van de geraamde investeringskosten (zie boven).

Afbeelding 3-1
Overzicht van jaarlijkse kosten van beheer en onderhoud.

Planning		Jaarlijks kosten beheer en onderhoud (C)																				
Maatregelen per pakket	Voorzitter/projectleider	Realisatie staat in fase			Waterschappen		Gemeenten								Provincies		Rijk	Totaal				
		2003-2004	2005-2007	2008-2010	Verreken	Zuiderstrand	Dordrecht	Elburg	Enschede	Harderwijk	Kampen	Nijmegen	Rijnschoon	Utrecht	Overijssel	Gelderland			Amst. en IJL	Rijkswaterstaat		
PAKKET WATER	BUNSWATERSTAAT Waterschap Veluwe Rijkswaterstaat Rijkswaterstaat	WA.1	Verbetert waterzuivering Harderwijk	x																		
		WA.2	Stimuleert innovatieve afvalwater rioolstelsel	x																		
		WA.3	Onderzoeken aanpak van waterpomp																			
		SUB-TOTAAL																				
		MA.1	Ontwikkelingen landbouwgebied Veluwezoom																			
		MA.2	Ontwikkelingen natuurgebied Elburg	x																		
		MA.3	Aanpakken groene venging in IJsselstroom	x																		
		MA.4	Aanpakken groene venging in IJsselstroom	x																		
		MA.5	Aanpakken algemene afvalwaterzuivering	x																		
		MA.6	Ontwikkelingen natuur Harderwijk Zuid	x																		
PAKKET MATHE NATUUR	BUNSWATERSTAAT Rijkswaterstaat Rijkswaterstaat Rijkswaterstaat Rijkswaterstaat Rijkswaterstaat Gemeente Harderwijk	MA.1	Ontwikkelingen landbouwgebied Veluwezoom																			
		MA.2	Ontwikkelingen natuurgebied Elburg	x																		
		MA.3	Aanpakken groene venging in IJsselstroom	x																		
		MA.4	Aanpakken groene venging in IJsselstroom	x																		
		MA.5	Aanpakken algemene afvalwaterzuivering	x																		
		MA.6	Ontwikkelingen natuur Harderwijk Zuid	x																		
		SUB-TOTAAL																				
		WS.1	Vergroten vaarwatergebied Veluwezoom	x																		
		WS.2	Vergroten vaarwatergebied Veluwezoom	x																		
		WS.3	Vergroten vaarwatergebied Veluwezoom	x																		
WS.4	Vergroten vaarwatergebied Veluwezoom	x																				
WS.5	Vergroten vaarwatergebied Veluwezoom	x																				
WS.6	Equaliseren waterpeilen bij Elburg	x																				
WS.7	Markeren vaarwater Langerak Veluwezoom	x																				
WS.8	Aanpakken overdraagvoorzieningen Langerak	x																				
PAKKET OVERGEBOUWDE FLEUVOLAND	PROVINCE FLEUVOLAND Provincie Overijssel Gemeente Dordrecht Waterschap Zuiderstrand Projectbureau IVB	OF.1	Herstellen bestaand vaarwater Elburg	x																		
		OF.2	Aanpakken onderliggende moedervolten	x																		
		OF.3	Verbeteren sportvoorzieningen	x																		
		OF.4	Stimuleren recreatieve activiteiten	x																		
		SUB-TOTAAL																				
PAKKET RECREATIE FLEUVOLAND	PROVINCE FLEUVOLAND Gemeente Dordrecht Gemeente Overijssel Gemeente Dordrecht Gemeente Dordrecht Gemeente Dordrecht Gemeente Zeeuwijk Gemeente Zeeuwijk	RF.1	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
		RF.2	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
		RF.3	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
		RF.4	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
		RF.5	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
		RF.6	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
		RF.7	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
PAKKET OVERGEBOUWDE GELDERLAND	PROVINCE GELDERLAND Provincie Gelderland Provincie Gelderland Gemeente Elburg Projectbureau IVB	OC.1	Herstellen bestaand vaarwater Elburg	x																		
		OC.2	Aanpakken onderliggende moedervolten	x																		
		OC.3	Verbeteren sportvoorzieningen	x																		
		OC.4	Stimuleren recreatieve activiteiten	x																		
		SUB-TOTAAL																				
PAKKET RECREATIE GELDERLAND	PROVINCE GELDERLAND Gemeente Elburg Gemeente Elburg Gemeente Elburg Projectbureau IVB	RC.1	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
		RC.2	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
		RC.3	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
		RC.4	Faciliteren recreatieve activiteiten	x																		
		SUB-TOTAAL																				
TOTAAL					372.100	1.300	10.750	1.850	3.120	960	2.810	7.860	12.200	2.800	Gelderland	Overijssel	4.500	8.600		427.000		

Planning		Totale ambtelijke inzet in mensdagen voorbereiding/begleiding uitvoering in de periode 2002-2010												Rijk		Totalen
Realisatie start in fase														Provincies	Min. van L&V	
														Overijssel		
														Zeeland		
														Limburg		
														Utrecht		
														Amsterdam		
														Rotterdam		
														Den Haag		
														Almere		
														Emmen		
														Enschede		
														Arnhem		
														Leeuwarden		
														Assen		
														Heerlen		
														Boxtel		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		
														Wierden		

In deze bijlage zijn de baten en lasten van het Inrichtingsplan Veluwerandmeren per participerende overheid opgenomen. Het overzicht geeft een indicatie van de verhouding tussen de baten van het plan voor de verschillende overheden en de inspanningen die daarvoor benodigd zijn.

Directe en indirecte baten

Directe baten worden gevormd door de maatregelen die nauw samenhangen met de taakstelling en belangen van de betreffende overheid. De indirecte baten betreffen de maatregelen die vanuit een breder perspectief van belang zijn voor de betreffende overheid, bijvoorbeeld omdat ze vallen buiten het grondgebied maar wel van belang zijn voor de inwoners van de betreffende gemeente. De baten zijn in de tabel op eenvoudige wijze gekapitaliseerd door de investeringskosten per maatregel te delen door het aantal overheden dat van deze maatregel baten ondervindt en deze vervolgens per overheid te sommeren. (Met uitzondering van de fietsroute Harderwijk-Roggebot waar de directe baten niet evenredig maar op basis van het aantal kilometers fietspad onder de gemeenten verdeeld zijn.) Deze gekapitaliseerde baten zijn nadrukkelijk bedoeld om een indicatie van de baten te geven en niet om een exacte verdeling van de baten tussen verschillende overheden aan te geven.

Lasten

De lasten betreffen de inspanningen van de overheden die samenhangen met het Inrichtingsplan Veluwerandmeren, en die nodig zijn om de baten te gelde te maken. De lasten omvatten:

- financiering: de totale geldelijke bijdrage in de investeringskosten conform de financiële verdeelsleutel (zie ook afbeelding 9);
- beheer en onderhoud: de jaarlijkse kosten van beheer en onderhoud na realisatie van de maatregel (zie ook afbeelding 3-1 van bijlage 3);
- menskracht: de totaal benodigde ambtelijke inzet in mensdagen voor voorbereiding/begeleiding van de uitvoering van maatregelen gesommeerd over de periode 2002-2010 (zie ook afbeelding 3-2 van bijlage 3); participatie in de uitvoeringsorganisatie IIVR en daarmee samenhangend afstemmingsoverleg is niet geraamd en derhalve 'pro memorie' opgenomen in de tabel.

Waterschappen

De relatief grote financieringsbijdrage van Waterschap Veluwe is gerechtvaardigd vanuit het belang van met name de maatregelen 'Verbeteren waterzuivering Harderwijk' en 'Ontwikkelen beekmondingen Veluwemeer'. Waterschap Zuiderzeeland daarentegen ondervindt in geringe mate directe baten van IIVR en draagt daarom de minimumbijdrage van 0,5% bij in de financiering van IIVR.

Gemeenten

De 10 gemeenten dragen gezamenlijk 8,4% bij in de financiering van IIVR. De gemeenten met relatief hoge directe baten (meer dan € 1,5 miljoen), te weten Dronten, Elburg, Harderwijk en Zeewolde, dragen ieder 1,5% bij in de financiering.

Provincies

Ook voor de Provincies Flevoland en Gelderland geldt dat de directe baten van IIVR de financiële bijdrage aan IIVR ruimschoots overstijgen. Samen dragen beide provincies zorg voor de 10% bijdrage vanuit de provincies. Provincie Overijssel heeft aangegeven te zullen bezien of Gemeente Kampen kan worden ondersteund met mede- of voorfinanciering, vanwege de bevrozing van budgetten i.v.m. de gemeentelijke herindeling.

Rijk

Voor het Rijk is het niet opportuun onderscheid te maken tussen directe en indirecte baten in relatie tot de kosten. De betrokken ministeries onderschrijven de maatschappelijke meerwaarde van IIVR en dragen om die reden in ruime mate bij aan de financiering van de uitvoering. Hiermee doet het Rijk een relatief forse investering in de toekomst van het Veluwerandmerengebied.

Schakel tussen strategie en uitvoering

Maatregelen per pakket	Planning		Totaal investeringskosten	Gemeenten										Provincies			Rijk
	Realisatie start in fase			Waterschappen	Dronen	Eiland	Hilversum	Hilversum	Oudekerk	Rijn	Zuidoost	Zuidoost	Overijssel				
	2004-2007	2008-2010															
PAKKET WATER																	
WA.1 Verdueren aanpak van wateroverlast	x	x	2.575.000														
WA.2 Stroomlijn transporten afvalwater rioolwastwater	x	x	110.000														
WA.3 Ontlastingscapaciteit uitbreiden	x	x	2.000.000														
PAKKET MATTE AANLEGE																	
MA.1 Ontlasten landbouwgebied Veldhoven	x	x	4.000.000														
MA.2 Ontlasten landbouwgebied Veldhoven	x	x	125.000														
MA.3 Aanpak van overlast in de rivier de Maas	x	x	925.000														
MA.4 Aanpak van overlast in de rivier de Maas	x	x	310.000														
MA.5 Aanpak van overlast in de rivier de Maas	x	x	30.000														
MA.6 Ontlasten natuur gebiedsland	x	x	5.000.000														
PAKKET WATERSPORT																	
WS.1 Vergroten aanpak van wateroverlast	x	x	5.250.000														
WS.2 Vergroten aanpak van wateroverlast	x	x	2.000.000														
WS.3 Vergroten aanpak van wateroverlast	x	x	1.500.000														
WS.4 Vergroten aanpak van wateroverlast	x	x	115.000														
WS.5 Eigenaar aanpak van wateroverlast	x	x	950.000														
WS.6 Aanpak van wateroverlast	x	x	5.000														
WS.7 Aanpak van wateroverlast	x	x	60.000														
WS.8 Aanpak van wateroverlast	x	x	8.000.000														
PAKKET OVERHEEREN RIVIEREN																	
OP.1 Verdueren gebiedsland	x	x	500.000														
OP.2 Aanpak van wateroverlast	x	x	110.000														
OP.3 Verdueren gebiedsland	x	x	40.000														
OP.4 Stroomlijn gebiedsland	x	x	650.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RP.1 Stroomlijn gebiedsland	x	x	2.000.000														
RP.2 Aanpak van wateroverlast	x	x	5.000														
RP.3 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RP.4 Aanpak van wateroverlast	x	x	2.570.000														
RP.5 Aanpak van wateroverlast	x	x	2.570.000														
RP.6 Aanpak van wateroverlast	x	x	2.570.000														
RP.7 Aanpak van wateroverlast	x	x	2.570.000														
PAKKET OVERHEEREN GEBIEDEN																	
OC.1 Aanpak van wateroverlast	x	x	5.000.000														
OC.2 Aanpak van wateroverlast	x	x	1.600.000														
OC.3 Aanpak van wateroverlast	x	x	50.000														
OC.4 Stroomlijn gebiedsland	x	x	7.875.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RC.1 Aanpak van wateroverlast	x	x	5.000.000														
RC.2 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RC.3 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RC.4 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RD.1 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RD.2 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RD.3 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RD.4 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RE.1 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RE.2 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RE.3 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RE.4 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.1 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.2 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.3 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.4 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.5 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.6 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.7 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.8 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.9 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.10 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.11 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.12 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.13 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.14 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.15 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.16 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.17 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.18 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.19 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.20 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.21 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.22 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.23 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.24 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.25 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.26 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.27 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.28 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.29 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.30 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.31 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.32 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.33 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.34 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.35 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.36 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.37 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.38 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.39 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.40 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.41 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.42 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.43 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.44 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.45 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.46 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.47 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.48 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.49 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.50 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.51 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.52 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.53 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.54 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.55 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.56 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.57 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.58 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.59 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.60 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.61 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.62 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.63 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.64 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN																	
RI.65 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.66 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.67 Aanpak van wateroverlast	x	x	25.000														
RI.68 Stroomlijn gebiedsland	x	x	25.000														
PAKKET RIJN- en RIVIEREN					</												

5 FAALFACTOREN

Voor enkele maatregelen zijn zogeheten faalfactoren aan te geven die buiten de invloedssfeer van IIVR liggen. Het zijn factoren die de uitvoering van maatregelen in het kader van IIVR op een of andere manier kunnen bemoeilijken. De praktijk leert dat de kans dat faalfactoren zich daadwerkelijk voordoen afneemt, naarmate er meer expliciet rekening mee wordt gehouden. Vandaar deze bijlage. Hierna zijn voor betreffende maatregelen een of meer faalfactoren beknopt weergegeven.

Algemeen

De Europese Vogelrichtlijn is van toepassing op het hele plangebied van IIVR. Dit kan betekenen dat, ondanks de voortdurende aandacht voor een duurzame balans tussen natuur en recreatie en ondertekening van een convenant op basis van het inrichtingsplan, de uitvoering van bepaalde maatregelen op bezwaren stuit in verband met mogelijke effecten op watervogels. In dergelijke gevallen is het niet uitgesloten dat de planning wordt doorkruist door juridische procedures. De uitvoering van een betreffende maatregel zal dan afhangen van de uitspraak van de rechter.

WA.1 Verbeteren waterzuivering Harderwijk

De rwzi-Harderwijk wordt de komende jaren al aanzienlijk verbeterd. Mochten deze aanpassingen voor de randmeren al voldoende effect sorteren, dan wordt de maatregel in het kader van IIVR overbodig. In dat geval vindt bilateraal overleg plaats tussen Waterschap Veluwe en Rijkswaterstaat over de bijdrage van het waterschap aan IIVR.

WS.1-6 Diverse verdiepingen

Hoewel de verdiepingen met de grootste zorg en gefaseerd worden uitgevoerd kan niet worden uitgesloten dat het areaal kranswieren wezenlijk afneemt. In verband met waterkwaliteit en watervogels zullen in dat geval minder (vergaande) verdiepingen worden uitgevoerd of zal de uitvoering meer tijd in beslag nemen dan voorzien in het plan.

RF.5 Faciliteren eiland Spiekerzand

Hoewel het eiland deel uitmaakt van IIVR kan aanleg m.e.r.-plichtig zijn. Hieruit kunnen aanvullende eisen voortkomen en procedures kunnen de uitvoering verlaten in vergelijking met de planning binnen IIVR.

OG.1 Realiseren ecolint Elburg

Tijdens de uitvoeringsfase wordt een plan van aanpak opgesteld, waarin de wijze van uitvoering in concrete termen wordt uitgewerkt. Deze nadere uitwerking kan aanleiding geven tot wijzigingen in de contouren van deze maatregel.

OG.2 Aanleggen fietsroute Harderwijk-Roggebot

Realisatie van een ononderbroken fietsroute is afhankelijk van aanleg van landbouwbestemmingswegen, die niet volledig vanuit IIVR kunnen worden gefinancierd.

Bij de opstelling van het Inrichtingsplan Veluwerandmeren is expliciet rekening gehouden met reeds 'lopende projecten' in het gebied. Het betreft projecten die zich bij de start van IIVR in de planfase of de uitvoeringsfase bevinden en waarover besluitvorming plaatsvindt in andere kaders. Met het oog op – wederzijdse – afstemming zal ook tijdens de uitvoering van het Inrichtingsplan Veluwerandmeren de voortgang van deze projecten gevolgd worden. Afbeelding 6-1 geeft een overzicht van deze projecten.

1 Hanzelijn

Ter verbetering van de spoorverbindingen en ter stimulering van de economische ontwikkeling van Flevoland en het noordoosten van Nederland, is de aanleg van een spoorlijn tussen Lelystad en Zwolle in voorbereiding. Er liggen op dit moment twee varianten ter inspraak. Halverwege 2001 zal de minister van Verkeer en Waterstaat een standpunt bepalen.

2 Ellerhaven

Op het voormalige Jamboree terrein (108 ha) tegenover Six Flags aan het smalle deel van het Veluwemeer, heeft een projectontwikkelaar het voornemen een recreatiepark te realiseren. Gedacht wordt aan:

- het aanleggen van een park met 700 recreatie-woningen, waarvan 500 grondgebonden en 200 in appartementsgebouwen;
- het realiseren van bij het park behorende voorzieningen en het aanleggen van een 9 holes golfbaan;
- nader onderzoek naar onttrekken van de Bremerbergsedijk aan het doorgaande verkeer;
- optimale integratie van ecologische zones in het plan met de aanliggende natuurgebieden;
- een hotelaccommodatie aan de Spijkweg.

Het bestemmingsplan Ellerhaven van Gemeente Dronten zal medio 2001 in procedure worden gebracht.

3 Uitbreiding waterwinning

Grootschalige stedelijke uitbreidingen en een sterke uitbreiding van de industriële activiteiten in de Provincie Flevoland en op het oude land doen de behoefte aan drinkwater stijgen. Ter dekking hiervan zal meer drinkwater worden gewonnen op plaatsen waar dit geen schadelijke gevolgen heeft, in dit geval in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Het betreft de

uitbreiding van 2 bestaande locaties met ieder 5 miljoen m³ per jaar, aangevuld met een nieuwe winning van 5 miljoen m³ per jaar bij Zeewolde. Alle drie zijn inmiddels vergund door de Provincie Flevoland. Volgens planning zal vanaf 2003 de vergunde capaciteit ook zijn gerealiseerd.

4 Strandgapergebied

Het gebied gelegen in de oostrand van Oostelijk Flevoland tussen de Strandgapertocht en het randmeer beschikt over enorme potenties om de ecologische hoofdstructuur te versterken. Deze potenties voor zowel flora als fauna liggen vooral in de bodem-samenstelling, bodemopbouw en het voorkomen van een bijzondere kwaliteit kwel. Een herinrichting middels het vervangen van de landbouwkundige drainage door een meer natuurlijke afwatering is nodig om deze aanwezige potenties optimaal te benutten. Hierbij moet een sterke vernatting optreden, waarbij de grondwaterstand tot aan het maaiveld reikt.

5 Lig- en aanlegplaatsen Flevostrand

Het betreft het creëren van 55 aanlegplaatsen aan de noordoostkant van het eiland De Kluut in combinatie met uitbreiding van de bestaande haven van Flevostrand BV aan de nieuwe landzijde van het Veluwemeer. De vergunningen voor aanleg zijn verleend, maar de realisatie is nog niet begonnen in verband met een lopende financieringsaanvraag.

6 Recreatiewoningen Harderwold

Particulier initiatief voor het uitbreiden en omvormen van het terrein van het huidige asielzoekerscentrum, een deel van het Harderbos en een gedeelte bouwland tot een voorziening waarin een golfbaan en andere recreatieve faciliteiten worden gecombineerd met maximaal 280 wooneenheden voor verblijfsrecreatie.

7 Recreatiesluis Lovink

Aanleg van een schutsluis direct ten zuiden van gemaal Lovink op de grens van Zeewolde en Dronten. Het doel van deze sluis is een verbinding tot stand te brengen voor boten uit de zogenaamde M3-klasse tussen het Veluwemeer en het Markermeer via de Hoge Dwarsvaart, die deel uitmaakt van het recreatietoerwaartnet in Flevoland. De uitvoering van het werk zal naar verwachting eind 2001 worden afgerond.

8 Nieuwe oeververbinding Harderwijk

De sterke toename van wonen en werken op zowel het oude als het nieuwe land en daarnaast de toename van de recreatievaart tussen het westen en noorden van ons land via de randmeren, zorgen voor fileproblemen, zowel over de weg als op het water. De Hardersluis vormt hierbij het grootste probleem. Om het fileprobleem op te lossen is gekozen voor het realiseren van een halfhoge vaste brug in combinatie met een aquaduct. De bestaande oeververbinding zal na realisatie van de brug en aquaduct worden verwijderd. In 1999 is gestart met de realisatie. Naar verwachting is de verbinding gereed en de oude sluis verwijderd in september 2003.

9 Ruilverkaveling Harderwijk-Elburg

Dit landinrichtingsproject is er op gericht om de functies die het gebied tussen Harderwijk en Elburg moet vervullen optimaal op elkaar af te stemmen. Hierbij kan sprake zijn van functieverandering van bijvoorbeeld landbouw naar natuur. In het programma-plan is de doelstelling als volgt geformuleerd: "een bijdrage leveren aan een duurzaam en vitaal landelijk gebied tussen Harderwijk en Elburg, dat wil zeggen een gezonde landbouw, een versterking van de natuurwaarden, een aantrekkelijk landschap, meer en betere mogelijkheden voor recreatie en een schoner milieu; dit alles in een optimale samenhang".

10 Beekherstel

Begin jaren tachtig is de gedachte ontstaan om de vervallen staat van vele beken en sprengen in Gelderland aan te pakken. Dit leidde uiteindelijk in 1990 tot het opstellen van het "herstelprogramma beken en sprengen". In dit herstelprogramma zijn inmiddels onder andere alle beken die uitmonden op de Veluwerandmeren opgenomen. De doelstellingen, worden geconcretiseerd door het (clustergewijs) opstellen van een Beheers- en onderhoudsplan (BOP) voor de beeklopen. In deze plannen wordt een integrale afweging gemaakt. Momenteel is het BOP voor de Vollenbeek gereed en is een BOP in voorbereiding voor het cluster Bijssele beken en het cluster Hulshorster beken. De uitvoering van het BOP voor deze clusters is voorzien in het eerste kwartaal van 2003.

11 Natte As

De Natte As is een natuurontwikkelingsproject dat, na realisatie, een duurzame natte ecologische verbinding vormt tussen de monding van de Hierdense beek

– op de Gelderse oever – en het Flevolandse natuurgebied Harderbroek. Er wordt een aantal eilandjes aangelegd tussen de oever van Gelderland en Flevoland, waarmee niet alleen de ecologische ontwikkeling van een aantal soorten wordt gestimuleerd maar tevens meer mogelijkheden ontstaan voor waterrecreatie.

12 Industrierrein Lorentzhaven

Het betreft de uitbreiding van het industrierrein Lorentzhaven aan het Veluwemeer, gelegen aan de randen van de huidige haven van dit industrierrein, ten behoeve van verplaatsing van watergebonden bedrijven, die momenteel nog gevestigd zijn bij industrierrein 'Haven', in het kader van het project 'Waterfront Harderwijk'. Het verlies aan water en natuur zal ruimtelijk elders worden gecompenseerd. Ook wordt door Gemeente Harderwijk rekening gehouden met ruimte die nodig is voor de bouw van een Regionaal Overslag Centrum (ROC).

13 Waterfront Harderwijk

Het project Waterfront Harderwijk heeft als doel Harderwijk als toeristisch centrum verder vorm te geven door onder andere de relatie tussen de stad en het water te versterken. Het ontwerp van het Waterfront Harderwijk hangt samen met de veranderingen rondom de Hardersluis (zie project Verwijdering Hardersluis) en is gerelateerd aan de projecten Natte As en Industrierrein Lorentzhaven.

14 Ontwikkelingsvisie Nulde-Horst

Deze visie van RGV betreft de herinrichting van het dagrecreatiegebied Nulde-Horst. Beoogd wordt het gebied aantrekkelijker te maken voor dagrecreanten, door onder andere het verbeteren van stranden, kiosken en toiletgebouwen. Daarnaast is het de bedoeling meer mogelijkheden te bieden voor exploitatiebare elementen zoals bijvoorbeeld een surfcentrum, evenemententerrein, klimtoren, wildwaterbaan en teleskibaan (zie tevens de IIVR-maatregelen 'Faciliteren out-door activiteiten terrein Horst' (RG.1) en 'Faciliteren evenemententerrein Nulde' (RG.2).

15 Woningbouw Zeewolde

Ten noordoosten van de huidige bebouwing van het dorp Zeewolde tussen Ossekampweg, Gelderseweg en de Zeewolderdijk is een woningbouwlocatie gedacht die uiteindelijk plaats biedt aan 2000 à 2800 woningen. Dit gebied, genaamd 'Polderwijk', is één

van de twee locaties die na zorgvuldige afweging in het structuurplan van Zeewolde is opgenomen.

16 Delta Schuitenbeek

Delta Schuitenbeek is een project in het kader van BOVAR en wordt mede gefinancierd door het Ministerie van LNV. Het project heeft een tweetal doelstellingen: enerzijds het verbeteren van de waterkwaliteit van het Wolderwijd-Nulderauw en anderzijds het verhogen van de natuurwaarden in het Nulderauw. Om deze doelstellingen te bereiken wordt de monding van de Schuitenbeek afgeleid door een rietdelta richting Nijkerkersluis. Op deze manier komt het water van de Schuitenbeek niet meer rechtstreeks in het Nulderauw. De rietdelta van riet, biez en open water (circa 58 ha) die hierbij ontstaat ligt tussen de bestaande Zeedijk en een dam van 3600 m lengte, parallel aan de Zeedijk. In 2001 is met de uitvoering van de delta begonnen.

17 Herinrichting Nijkerk-Putten

Landinrichting rondom de kern van Nijkerk beoogt verschillende gebruiksvormen en functies in het gebied een nieuwe impuls te geven. In het (ontwerp) Landinrichtingsplan zijn gebiedsdoelen voor landbouw, natuur, landschap, leefklimaat en milieu uitgewerkt. Uitvoering van een veelzijdig pakket maatregelen is gedacht om deze doelen te realiseren. Een eerste uitvoeringsmodule is vooral gericht op waterhuishoudkundige maatregelen en maatregelen waarmee ruimte is te scheppen voor toekomstige herverkaveling (met name boerderijverplaatsing). Bovendien zal een deel van het weidevogelreservaat in de polder Arkemheen worden gerealiseerd.

18 Aanleggen beheergebouw RWS en LNV

De Gemeente Nijkerk heeft plannen ontwikkeld om de huidige recreatieve voorzieningen ten westen van de weg N301 te versterken. Hoewel dit project buiten het plangebied van IIVR ligt, heeft het wel consequenties voor het plangebied. Als de plannen doorgaan, moeten de beheersgebouwen van Rijkswaterstaat en het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij worden verplaatst naar het gebied ten oosten van de N301, grenzend aan de sluis. Omdat dit een Vogelrichtlijn-gebied betreft, zijn de gemeente en Rijkswaterstaat nog niet tot overeenstemming gekomen over de voorgenomen verplaatsing.

19 Aanlegplaatsenplan Randmeren

Het betreft de realisatie van 176 aanlegplaatsen verdeeld over 7 locaties in de Veluwerandmeren, die

alle reeds een recreatieve bestemming hebben. Per locatie is aangegeven hoe de bestaande situatie eruit ziet, welke uitbreidingsmogelijkheden er zijn en welke kosten aan realisatie zijn verbonden. In het oorspronkelijke plan stonden meerdere locaties genoemd, waaronder ook de Kluut (zie ander lopend project). De Kluut is niet meegeteld bij deze 7 locaties, maar voor de financiering doet de Kluut wel mee in het aanlegplaatsenplan.

20 Maaibeheer Veluwerandmeren

Om de overlast van fonteinkruiden in de bevaarbare delen van de Veluwerandmeren te beperken worden deze een of twee keer per seizoen (rond 1 juni) op specifieke probleemplekken gemaaid, afhankelijk van de groei in het betreffende jaar. Dit tot een maximum oppervlakte van 50 ha per jaar voor het Wolderwijd en het Veluwemeer tezamen, aangezien het effect op grotere schaal niet bekend is. Na het uitvoeren van enkele proeven in 1998-2000 is het maaibeheer opgenomen als regulier beheer van Rijkswaterstaat voor de komende jaren. Na enkele jaren zal opnieuw worden gezien of de effecten aanleiding geven tot wijziging van het beheer.

21 Verbreding Vaargeulen

De vaarroute door de Veluwerandmeren wordt met de verwijdering van de Hardersluis in potentie geschikt voor scheepvaart klasse IV. De verwachting is dat hierdoor zowel de grootte als ook het aantal binnenvaartschepen zal toenemen. Mede gezien het recreatieve gebruik van de vaargeul en de beperkte vaarmogelijkheden daarbuiten, wordt uit oogpunt van veiligheid reeds gewerkt aan verbreding van de vaargeul die door het Wolderwijd loopt. Daarnaast is een verkennende studie opgestart naar de relatie tussen regionale ontwikkeling, de ontwikkeling van het scheepvaartverkeer en de benodigde dimensionering van de vaarwegen over de Veluwerandmeren. De uitkomst van deze studie dient als basis voor verdere besluitvorming over de vaarweg.

22 Randmeerzone Oostelijk Flevoland

De Provincie Flevoland heeft in het kader van een gebiedsgericht project Randmeerzone Oostelijk Flevoland een plan van aanpak opgesteld, dat de bandbreedte beoogt aan te geven waarbinnen de uitvoering straks plaats gaat vinden. Toekomstige maatregelen zijn gericht op de versterking van ecologische, ruimtelijke, economische en milieuhygiënische potenties.

23 Zandwinning

Rijkswaterstaat directie IJsselmeergebied legt het zandwinbeleid voor de Veluwerandmeren vast in de beleidsnota "Zand boven Water 2". Tijdens de totstandkoming van deze nota zijn de voorgenomen activiteiten -waaronder ook de IIVR maatregelen- getoetst aan de vigerende natuurwet-en regelgeving. Besloten is om de voorgenomen vaarwegverbreding in de oostelijke Randmeren nader te overwegen buiten het kader van de beleidsnota (zie lopend project 'verbreding vaargeulen'). Voor reeds verleende concessies in ondiepe delen van het Veluwemeer wordt een ruil voorgesteld gericht op winning van kalkzandsteen in ecologisch minder kwetsbare en reeds eerder verdiepte delen van het Veluwemeer.

24 Aanwijzing Staatsnatuurmonument Veluwemeer

Het Veluwemeer heeft (internationaal) belangrijke natuurwetenschappelijke waarden op gebied van geo(morfo)logie, waterhuishouding, flora, fauna en natuurschoon. Ter bescherming hiervan worden delen van het Veluwemeer aangewezen als Staatsnatuurmonument. De aanwijzing heeft betrekking op water, rietlanden en ruigten, een eiland en een slibveld met beschermingsdam. Inmiddels is de tekst van de (ontwerp)beschikking met bijbehorende nota van toelichting en begrenzing ambtelijk vastgesteld. Het is de bedoeling het wettelijke aanwijzingstraject voor te bereiden in de loop van 2002.

25 Ontwikkelingsvisie Havenkade Elburg

Voor het gebied van de Havenkade en de directe omgeving is een ontwikkelingsvisie opgesteld. Deze visie, waarmee de gemeenteraad heeft ingestemd, geeft de mogelijke en gewenste ontwikkelingen van genoemd gebied op de langere termijn, zoals uitbreiding haven, verplaatsing parkeerterrein en ontwikkeling van de historische havenkom. Momenteel wordt gestart met het opstellen van een strategische visie en een inrichtingsschets.

AGENDA

Lopende projecten

- Projecten in planvormingsfase
- Projecten in uitvoeringsfase

Aanlegplaatsenplan Randmeren (uitvoeringsfase)

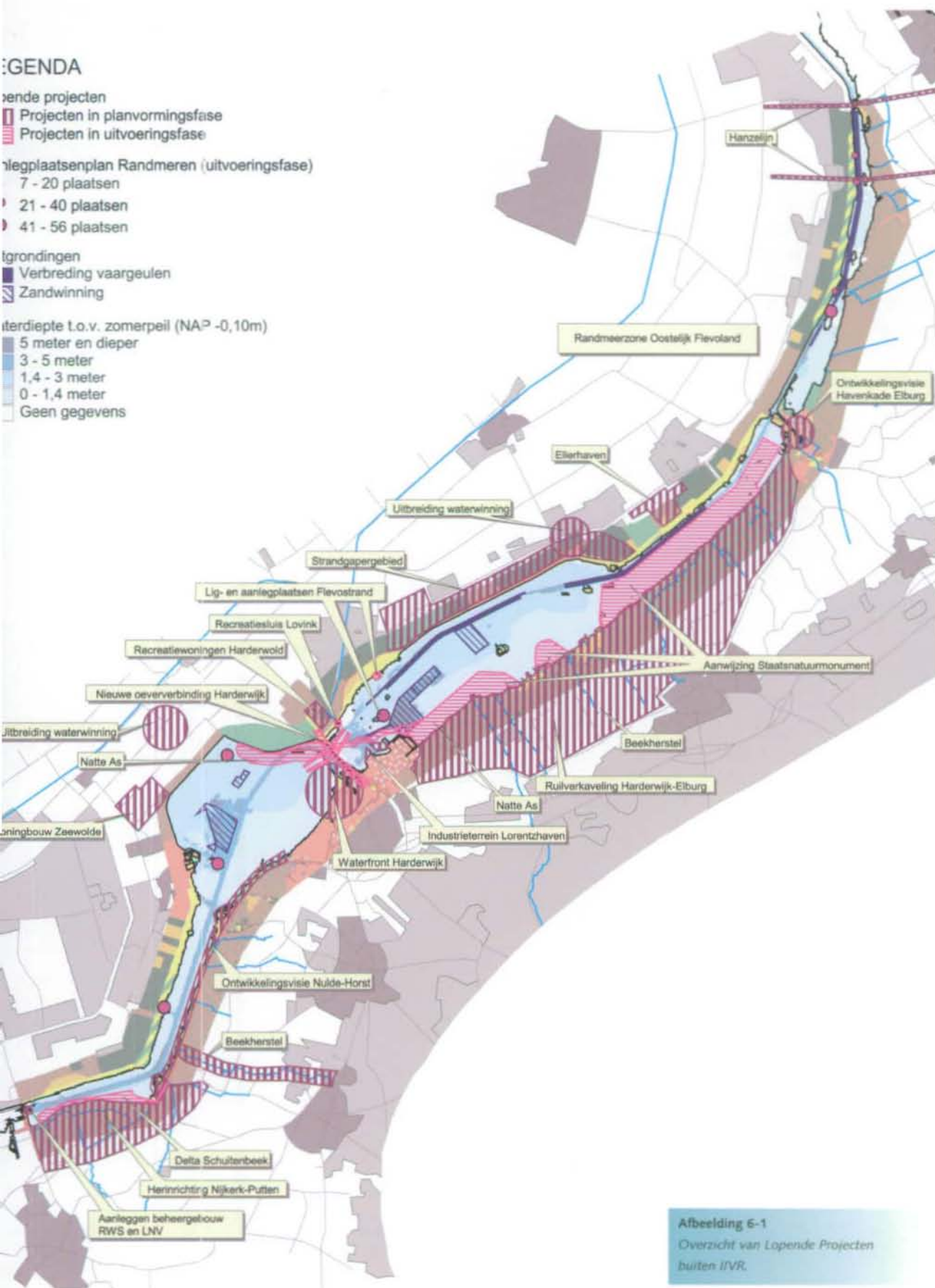
- 7 - 20 plaatsen
- 21 - 40 plaatsen
- 41 - 56 plaatsen

Grondingen

- Verbreding vaargeulen
- Zandwinning

Waterdiepte t.o.v. zomerpeil (NA⁰ -0,10m)

- 5 meter en dieper
- 3 - 5 meter
- 1,4 - 3 meter
- 0 - 1,4 meter
- Geen gegevens

Afbeelding 6-1

Overzicht van Lopende Projecten
buiten IIVR.

7 ECOLOGISCHE EFFECTEN

Inleiding

In deze bijlage wordt voor waterkwaliteit, waterplanten, watervogels en moerasvogels een inschatting gemaakt van de effecten van de IIVR maatregelen (na uitvoering in 2010). Tevens is het effect van overige ontwikkelingen in het gebied ("autonome ontwikkelingen" en "Lopende Projecten") weergegeven. De effectinschattingen zijn gemaakt door deskundigen van RIZA en Alterra op basis van modelberekeningen. De achtergronden van deze bijlage zijn weergegeven in een BOVAR/IIVR rapport (oktober 2000).

In de effectentabel (afbeelding 7-1) wordt in de eerste kolom per thema de situatie in 2000 weergegeven, dit is de referentie situatie en wordt als neutraal beschouwd. In de tweede kolom wordt de situatie in 2010 zonder IIVR maatregelen weergegeven, hierbij wordt het effect van "autonome ontwikkelingen" en "Lopende Projecten" (zie bijlage 6) ingeschat. In de derde kolom wordt het effect van IIVR als pakket van maatregelen (los van de autonome ontwikkelingen en Lopende Projecten) inzichtelijk gemaakt. In de vierde kolom wordt de situatie in 2010 met IIVR maatregelen weergegeven. In deze kolom wordt het gecombineerde effect van autonome ontwikkelingen, Lopende Projecten en IIVR maatregelen voor 2010 ingeschat. In de effectentabel zijn (1a t/m 16c) de effecten per thema, per meer weergegeven. Weergegeven zijn tevens (I t/m XII) de effecten per thema voor de Veluweandmeren totaal. De effecten op maatregel en projectniveau zijn beschreven in een achtergrond rapport (BOVAR/IIVR, oktober 2000).

Ontwikkelingen buiten IIVR

In het Veluweandmerengebied is in de toekomst een aantal ontwikkelingen te verwachten; voor een deel zijn al veranderingen in het gebied zichtbaar. Binnen IIVR worden "autonome ontwikkelingen" en "Lopende Projecten" onderscheiden. Voor de ecologie is een aantal ontwikkelingen van belang.

Autonome ontwikkelingen:

- Een autonome ontwikkeling die wordt verwacht is de toename van de fosfaat belasting (oorzaak van verslechtering van de waterkwaliteit) als gevolg van de toename van het aantal huishoudens, antiverdrogingsprojecten en klimatologische veranderingen.
- Verder wordt een toename van de recreatie verwacht, met een uitbreiding van het recreatie seizoen kan dit leiden tot verstoringen van water- en moerasvogels.

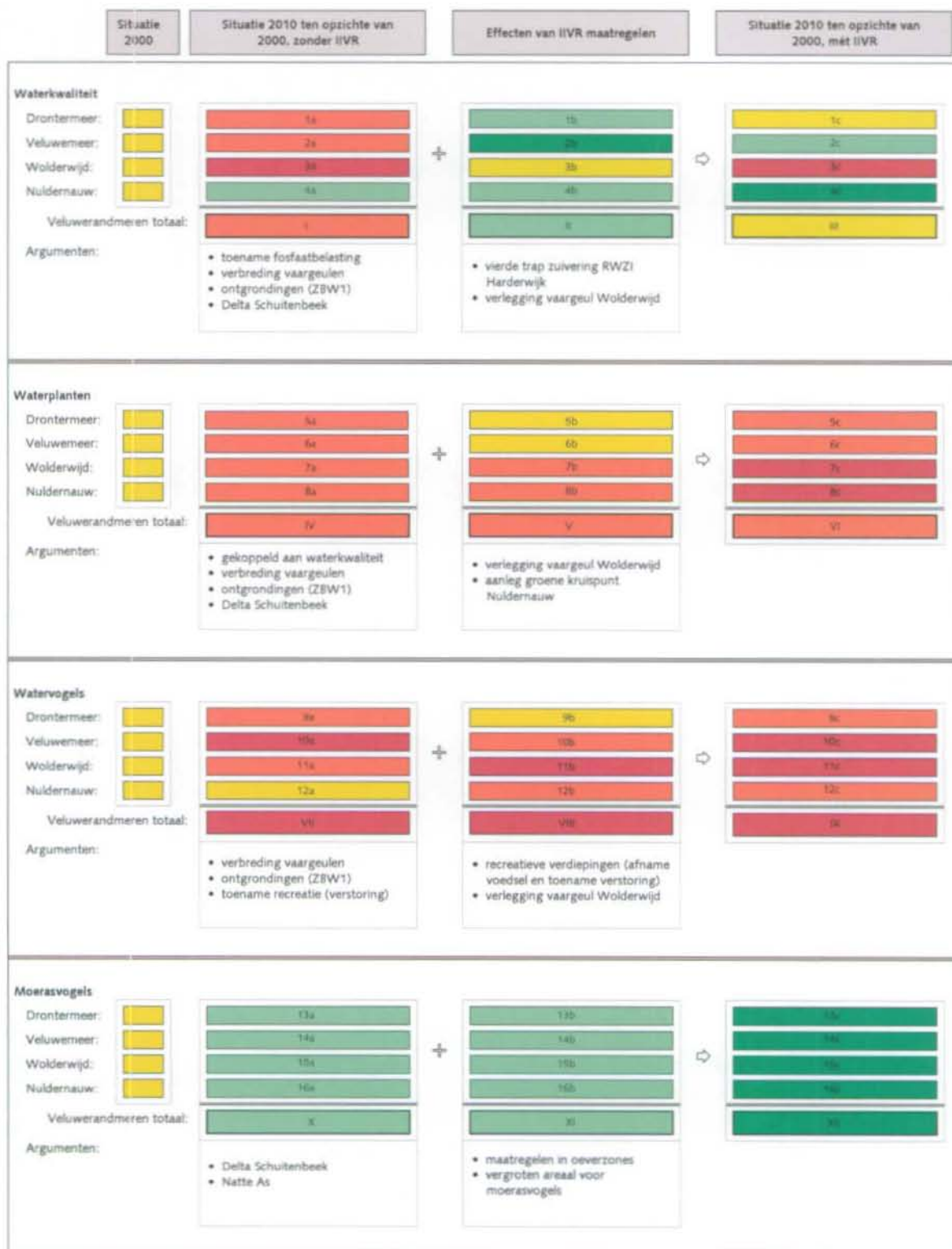
- Het huidige ontgrondingen beleid is tevens van invloed op het gebied (Zand Boven Water 1; ZBW1). Zodra in dit kader concrete projecten zullen worden uitgevoerd, zullen ze als lopende projecten worden beschouwd. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan een wijziging in het ontgrondingenbeleid (Zand Boven Water 2; ZBW2). Het ziet er naar uit dat in ZBW2 wordt voorgesteld in de toekomst terughoudender om te gaan met de zandwinning in het Veluweandmerengebied. De negatieve effecten van de ontgrondingen in ZBW2 zullen dan ook beperkter zijn dan het huidige beleid van ZBW1.
- Verder wordt de voorbereiding voor de aanwijzing van de oeverlanden (langs het Drontermeer) als Staatsnatuurmonument als autonome ontwikkeling gezien.

Lopende projecten:

Lopende projecten zijn projecten die zich bij de start van IIVR of gedurende het plan proces in de planfase of de uitvoeringsfase bevonden (zie voor het overzicht bijlage 6). Het zijn grotendeels projecten die zichtbaar zullen zijn in het gebied en zijn geïnitieerd door één of meer organisaties.

IIVR Maatregelen

In het inrichtingsplan worden in bijlage 8 de IIVR maatregelen beschreven. Bij het inschatten van de effecten is er vanuit gegaan dat de uitvoering plaatsvindt binnen de beschreven eisen en randvoorwaarden.

Afbeelding 7-1
Overzicht effectinschattingen ecologie en waterkwaliteit.

legenda:

- positief effect
- licht positief effect
- neutraal effect
- licht negatief effect
- negatief effect